

IV. Masokostní moučka a výskyt BSE v ČR (2005/6)

Obsah

Úvod

Výskyt BSE v ČR a komentáře k jednotlivým případům dostupné na Internetu (strana 5)

Komentáře k BSE dostupné na Internetu (strana 18)

Úvod

Bovinní spongiformní encefalopatie (BSE) patří mezi nebezpečné nákazy (Zákon č.166 o veterinární péči..., 1999), přičemž podle vědeckých studií je vznik, výskyt a šíření této nákazy (včetně tzv. „lidské formy BSE“) - dáváno do souvislosti se **zkrmováním „infekční masokostní moučky“ (MKM) přežvýkavcům**. Státy EU v tomto směru iniciovaly a nadále dbají na **nejpřísnější preventivní opatření z hlediska celosvětového**. Postup při tlumení BSE na tomto základě (původce BSE je MKM) odpovídá příslušným „zákonným normám“, takže ani v ČR nebylo a nelze ani doposud postupovat jinak. Zavedení tvrdších opatření má začátek v říjnu 2000 (vydání „The BSE Inquiry“- 4000 stran), tedy téměř až za 10 let po „skutečném klinickém šílení“ řádově desetitisíců krav ve Velké Británii. Bylo to v souvislosti s tím, kdy za „jednoznačného viníka“ šílení nejen krav (BSE)- ale **zejména lidí (vCJD) – byla označena MKM, zkrmovaná britským kravám, telatům....**

V roce 1991 vydalo Ministerstvo zemědělství ČR publikaci s názvem „**Krmivářský konzultant**“ (první vydání nákladem 5000 výtisků; 390 stran), autorem byla skupina **více jak 20 předních českých odborníků ve výživě zvířat**. Nepochybně byla tato publikace sepsána i vydána během krátkého období, přičemž tam není **ani zmínky o zkrmování MKM kravám či přežvýkavcům v bývalé ČSFR**. Takže se tehdy o souvislosti MKM s krmením krav v ČR vůbec nic nevědělo. Rovněž i z osobního hlediska mohu prohlásit, že ani já jsem nic v té době nevěděl o možnosti či vhodnosti – potřebnosti MKM ve výživě krav, když jsem v té době vyučoval výživu a dietetiku zvířat ve VFU Brno. Při praktické výuce veterinárních mediků jsme tehdy používali skripta „Optimalizace a racionalizace výživy hospodářských zvířat“ vydaná v roce 1988 (165 stran), autory této publikace byl Doc. MVDr. Jiří DVOŘÁK, CSc. a MVDr. Václav JAMBOR, CSc.

Ani zde, podobně jako i v dalších odborných publikacích v té době (1988-1991) v bývalé ČSFR vydávaných - **není nic uváděno týkající se „doporučení“ zkrmovat MKM přežvýkavcům**. Počínaje rokem 1992 byl v bývalé ČSFR vydán zákaz zkrmování MKM přežvýkavcům (takže se zakazovalo něco, co ve skutečnosti „neexistovalo“). Vzhledem k tomu, že zkrmování „rybí moučky“ bylo již tehdy i v letech pozdějších povoleno- tak je téměř nemožné, aby „některý farmář riskoval“ zkrmování MKM kravám. Navíc by to nebylo jednoduché, protože při zkrmování MKM „mlsným vysokoužitkovým kravám“ je **nutné určité navykací období na pro přežvýkavce „zapáchající krmivo“...**

Je však třeba zdůraznit, že doposud nebylo **žádným vědeckým pracovištěm na světě „doporučeno“**, aby z přežvýkavců byla MKM zkrmována jinému druhu než jsou vysokoužitkové „dojené krávy“ (oproti tomu viz „fámy“ o zkrmování MKM; telatům, jalovicím, býkům, kravám bez tržní produkce mléka, zoo- přežvýkavcům...). Dále potom je zajímavé to, proč právě v **Británii- v jedné z rybářských mocností světa** je tolik zdůrazňováno zkrmování MKM kravám a již vůbec **není vzpomenu na „živočišnou moučku“ z ryb**. Existují totiž řádově již stovky publikací v různých časopisech o možném vztahu mezi „někdy někde“ v Británii existujícími infekčními priony z MKM a výskytem

BSE... O Británii, přesněji řečeno o „Spojené království“ (United Kingdom) se v této souvislosti jedná z toho důvodu, protože jen tam došlo k tak rozsáhlému výskytu BSE, který se podobal epidemii.

Za dalšího „viníka“ původu BSE v ČR (a zřejmě i jinde ve světě) se snad ještě i v současné době některými odborníky považuje „**kafilerní tuk**“. Začalo to již při prvním výskytu BSE v ČR (**Dušejov, červen 2001**), když v našich médiích bylo tehdy například uváděno: „Vyslovená hypotéza- **mléčná náhražka (sunar)u 68 měsíců staré krávy mohla být již u telete zdrojem nákazy, protože do náhražky- sunaru mohl být přidáván kafilerní tuk...**“- konec citátu. Avšak opět a u novorozených telat ještě více než u krav je třeba zdůraznit, že pro tato zvířata jsou „kafilerní výrobky“ zapáchající. Takže pokud by telata (do stáří cca 2-3 měsíců) měla v „sunaru“ kafilerní tuk, tak by si takového „páchnoucího“ nápoje ani nevšimnula. Proto také již před zhruba více jak 20 lety, kdy u nás již existoval průmysl na výrobu „mléčných krmných směsí“ bylo v příslušné normě zakotveno a publikováno (ŠULC,1977; MEDVECKÝ,1983) že: „Zahuštěné mléko opouští odparku při teplotě asi 55°C. Než jde do sušárny, přidá se do něho **tuková násada**, která v krmných směsích nahrazuje mléčný tuk odebraný při odstředování. **Název tuková násada se používá pro směs loje a sádla** s přídavkem emulgátoru a antioxidantu... K přípravě tukové násady se používají **výhradně jen jedlé tuky, vhodné pro lidskou výživu**, například pro výrobu margarínu...“- konec citátu.

Takže již na přelomu 70-80. let, kdy mléčného tuku, vepřového sádla i hovězího loje nebyl u nás výrazný nadbytek, nebyl v „kravském sunaru“ kafilerní tuk obsažen. Je samozřejmé, že o 10 a více let později, kdy se již naše potravinářské podniky doslova „topily“ v nadbytku zmíněných potravinářských tuků, že slušně řečeno by musel být příslušný výrobce „sunaru“ hluboce naivní, aby telatům nabízel „páchnoucí“ kafilerní tuk. Musel by si totiž být vědom toho, že pokud by takovýto výrobek dodával na trh, tak by jeho firma zkrachovala (HLÁSNÝ, 2002). Zajímavé však je, že v průběhu diagnostiky BSE v ČR (2001- 2006) se nikde v médiích neobjevila ani zmínka o tom, že již cca od roku 1975 bylo možné (na základě celostátně platných a závazných receptur krmných směsí) - v bývalé ČSFR zkrmovat kravám „kafilerní tuk“. Jednalo se tehdy o tzv. „tukování krmných směsí“ pro dojené krávy, za účelem zvýšit jejich energetickou hodnotu. Takže například ještě i v publikaci „Krmné směsi“ (ŠMÍDOVÁ, 1991) bylo povoleno- doporučováno v receptuře “produkční krmné směsi” (DOPS)- používat do 3 % kafilerního tuku. Je však potřebné připomenout i to, že nikdy nebylo „vědecky zjištěno“, že by se v kafilerním tuku „infekční prion protein“ vyskytoval. Dokonce se vyskytovaly i takové „fámy“ (Francie...), že kosmetické „tukové přípravky“ používané u lidí, by rovněž mohly být “BSE infekční“. K tomuto lze ještě navíc dodat, že kosmetické přípravky obsahují „tuky- rozpouštějící“ chemikálie, které na priony působí destruktivně...

Jak je patrné z médií, která se podrobněji zabývala okolnostmi při výskytu BSE v ČR (2001- 2006), tak bylo a doposud stále je poukazováno na „**možné zkrmování MKM českým kravám**“. Je možné citovat například následující text;
„I tento případ nám ukázal, že je potřeba maso dále vyšetřovat, že se musí odstraňovat z potravního řetězce a že se musí odstraňovat i rizikové tkáně. Kráva je výjimečná svým mládím pouhých 44 měsíců a také tím, že **v této oblasti se obvykle minimálně krmilo masokostními moučkami**. Jde o skutečnou záhadu, kterou si zatím nedovedeme vysvětlit. **Od roku 1997 platí zákaz krmit skot masokostní moučkou**, která je pokládána za hlavní zdroj nákazy. **Od dubna 2002 se nesmí na stejném zařízení připravovat krmná směs s masokostní moučkou pro drůbež či prasata a krmivo pro skot**. Další opatření přišlo v

červenci 2003, kdy byl vydán zákaz **používat do krmných směsí masokostní moučku z těl uhynulých zvířat**. **Od listopadu 2003** začal platit úplný zákaz dávat masokostní moučku do krmiva pro všechna ostatní hospodářská zvířata, tedy i pro prasata či drůbež...- konec citátu.

Toto tvrzení však neopovídá skutečnosti, protože úřední zákaz zkrmování masokostních mouček (MKM) původem z přežvýkavců a norků krmených přežvýkavcům byl vydán SVS ČR již v roce 1991 (a ne od roku 1997!). Na základě mimořádných veterinárních opatření ze dne 30.9.1996 byl tento zákaz opakovaně potvrzen a rozšířen na zákaz zkrmování MKM ze všech savců přežvýkavcům. Takže pokud **někdo i „minimálně do roku 1997“ MKM kravám zkrmoval** – proč nebylo vyšetřovacími orgány specifikováno – kde se tak stalo, kdo porušil zákon? Z hlediska praktického zřejmě bylo nemožné (do roku 1997) v kafileriích „separovaně vyrábět“; jeden druh MKM původem z přežvýkavců- norků a další druh MKM původem z ostatních savců...

Kolem „zkrmování“ MKM kravám a infekčnosti BSE však je celá řada až „úsměvných“ vědeckých zdůvodnění. Například se v našich médiích uvádělo, že;

„Vědci předpokládají, že se infikovaná živočišná moučka nedostávala do krmné dávky skotu pravidelně, ale spíše nárazovitě...“. Pokud však by to tak nějaký farmář někde chtěl dělat, tak by narazil na „rozum krav“, které by zcela určitě o „náraz MKM“ neměly zájem, což by se projeвило tím, že by „nežraly- nedojily“.

Další rovněž „úsměvný“ vědecký názor by neměl již tolik „strašit“ naše obyvatelstvo, když se nedávno v našich médiích psalo následující;

„Pro mnoho malých rolníků v Indii či Pákistánu byl sběr kostí až do konce 80. let hlavním zdrojem obživy. Nijak je asi nevzrušovalo, když se jim připlétla do cesty nějaká ta lidská kostra nebo mrtvola - zejména pokud žijí u Gangy, jsou na to zvyklí. **Ještě loni se při očištění desetikilometrového úseku této posvátné řeky našlo na šedesát mrtvol**. Největším dovozcem těchto kostí a mršín byla Británie - země, kde BSE způsobila největší škody. Toto „zboží“ sloužilo k výrobě hnojiv a masokostní moučky používané v krmivech pro dobytek. **Právě přes krmiva se BSE masově rozšířila...“**. Na toto vědecké fantazírování **odpovídá** (sice ne ve vědeckém časopise, ale podle svého rozumu) **indický expert Šankar** následovně; „Kdyby to tak bylo, lze u indického dobytka očekávat více případů BSE. Do dané chvíle však dohlížecí středisko nezaregistrovalo ani jediný případ. Přitom **zaostali indiští rolníci na rozdíl od rozvinutých zemí (EU)- nepoužívají ke krmení svého dobytka kosti ani mrtvá těla...“**.

V našich médiích však byla celá řada dalších pozoruhodných postřehů, zdůvodňujících proč i nadále se BSE vyskytuje, případně proč se vyskytuje u mladších krav (plemenného býka)- kteří během svého života vedle MKM nemohli ani „ležet“. Takže se například říkalo; **„Protože je v rámci celé EU generálně zakázáno zkrmovat živočišné moučky již od 1. ledna roku 2001, od příštího roku (2006) by mělo zákonitě dojít k rapidnímu poklesu počtu nových případů onemocnění BSE...“**. Avšak výskyt BSE začínaje rokem BSE testace (2001) a konče vývojem BSE nálezů v roce 2005/2006 by tomu v ČR mohl i nasvědčovat, jak vyplývá z následujících zjištění 16. až 26. případu BSE;

16. případ BSE; 25.01. 2005; AGRO Dolní Němčí, okres Uherské Hradiště

17. případ BSE; 01.02. 2005; ZD Hodice, okres Jihlava

18. případ BSE; 04.04. 2005; ZD Trhový Štěpánov, okres Benešov

19. případ BSE; 06.06. 2005; ZD Loděnice (Neplachovice), okres Opava

20. případ BSE; 22.06. 2005; ZETKA Strážník (Studenec), okres Semily

21. případ BSE; 20.10. 2005; ZD Hroby u Chýnova, okres Tábor

22. případ BSE; 25.10. 2005, ZD Krásná Hora, okres Příbram

23. případ BSE; 23.11. 2005, ZD Krásná Hora, okres Příbram

24. případ BSE; 30.01. 2006; ZOD Lubná, okres Svitavy

25. případ BSE; 25.11. 2006; Agrocentrum Jizeran, Semily

26. případ BSE; 11.12. 2006; ZD Sever Loukovec, Chocnějovice

Z uváděného přehledu o výskytu BSE v ČR v roce 2005 až 2006 však vyplývá, že toto onemocnění bylo zjištěno **v chovech krav s nejvyšší užitkovostí v rámci ČR**. V předchozích letech to již tak zcela jednoznačné nebylo; určitým otazníkem byl případ BSE zjištěný v ekologickém chovu (konec pastevního období) a rovněž u plemenného býka (zřejmě začátek pastevního období) - u zvířat pasoucích se na pastvinách v podhůří Šumavy.

Další zvláštností však je to, že zřejmě u žádné krávy postižené BSE v ČR- **nebyly zjištěny „klinické příznaky“ tohoto onemocnění**. Takže i v ČR (podobně jako v Británii ...) již celé roky a možná i celá „desetiletí“ před zjištěním BSE - lidé si pochutnávali nejen na „hovězím od kosti“ z páteře, ale někteří z nich rovněž na „prionovém mozečku“ zvířat, která veterinární lékaři odesílali na jatky „bez klinických příznaků onemocnění“. Přitom v ČR nic není známo o tom, že by někdo zemřel na „lidskou formu BSE“(vCJD).

Již mnohokrát bylo v různých odborných sděleních poukázáno na to, že v ČR se **v posledních letech výrazně zvýšily ztráty krav úhynem a nutnými porážkami**. Je potřeba však připomenout, že se tak událo v období, kdy užitkovost krav se v ČR až „rekordně zvýšila“, ve srovnání s ostatními státy EU. Velmi častým nálezem na jatkách nebo pitvou uhynulých vysokoužitkových krav bývá „degenerace jater“. Dosti často se toto onemocnění dává do souvislosti se zkrmováním „plesnivých krmiv“ i když v posledním desetiletí se například při „silážování pícnin“ více uplatňuje „senážování“ vlhčí hmoty, při použití celé řady konzervačních přípravků....

Z literárních pramenů však je známo, že vysoká zátěž dusíkatými látkami (bílkovinami), vede s postupujícími laktacemi ke zhoršování stavu jaterního parenchymu krav. Takže se nemusí jednat o vliv „mykotoxinů“, ale o „amoniak- toxicitu“. V souvislosti s výskytem BSE byla vypracována alternativní „BSE ammonia- magnesium theory“ (HLÁSNÝ, 2001) podle které se může uplatňovat i následující mechanismus;

- nadbytek v batoru degradovatelných dusíkatých látek vyvolává zvýšenou hladinu amoniaku v batoru, vstřebávajícího se do krve a přecházejícího do jater
- dochází k jaterní nedostatečnosti, k „hepatopatii“ (k postupné degeneraci jater), přičemž je snižována syntéza močoviny v játrech (z amoniaku) a zvyšuje se tak hladina amoniaku v krvi
- pokud se k tomuto problému (obvykle se jedná o „jednotlivce“) přidá Mg-deficit ve tkáních (v mitochondriích jaterních buněk) je rovněž i touto „cestou potencována“ zmíněná jaterní nedostatečnost, protože i takto je snižována syntéza močoviny (z amoniaku) v játrech
- takže dochází ke „bludnému kruhu“ a s postupujícím časem to vede až ke „chronické hepatopatii“- amoniak přechází přes „ochrannou bariéru“ i do centrálního nervového systému (CNS) za vzniku až „ireversibilních neurodegenerativních změn“.

Počínaje 19.případem (6. června 2005) bylo během dalších 7 měsíců zjištěno celkem 6 případů BSE. Takovýto nárůst ve výskytu BSE nebyl v předchozích letech zaznamenáván. Dále však je zajímavé, že počínaje 20. případem BSE (22.června 2005); náhle a z ničeho nic se „zájem médií o BSE“ začal vytrácet. Přitom počínaje tímto obdobím, kdy se nevědělo zda se v ČR během několika dnů- týdnů neobjeví další případ BSE (na rozdíl od většiny států Evropy) – bylo by vhodné blíže „sledovat- zkoumat- vyhodnocovat“ všechny podrobnosti v příslušných chovech. Tak jak tomu bylo u předchozích případů, protože po pravdě řečeno- **nebyť médií, tak by toho z hlediska „historie BSE“v ČR mohlo být i jen pramálo známo...**

Možná však, že ke snížení zájmu medií přispěla i „tisková konference k BSE“, která se konala 27. června 2005 v Brně ; pořádaná Agrární komorou ČR a Komorou veterinárních lékařů ČR. Tehdy jsem se snažil novinářům vysvětlit, že BSE nemusí mít původ v „infekčnosti MKM“, že se tedy nemusí jednat o infekční - ale o metabolické onemocnění (jak je výše uvedeno).

Takže v říjnu 2005 zjištěný 21.případ BSE v ZD Hroby na Táborsku již v našich médiích téměř „zapadnul“. Je však potřebné připomenout, že ještě důležitějším důvodem nezájmu medií o BSE- bylo **další „potravinové riziko“**. Tím se stala „ptačí chřipka“, další nevyzpytatelné smrtelné nebezpečí, v tomto případě již ne od krav; ale od ptáků na lidi přenosné. V únoru 2006 po **zjištění posledního – 24.případu BSE v ČR** se celostátní média tímto případem již nezabývala- podobně jako i v případech předchozích, což z hlediska BSE trvá doposud. **Ani nikde nebylo zmíněno, že již dříve byl v tomto chovu krav zaznamenán v pořadí 15. případ BSE.** Další zajímavostí je to, že 25. a 26. případ BSE se již v českých médiích vůbec neobjevily, o to více však o nich bylo psáno ve světových médiích. Takže situace již je zcela jiná ve srovnání s 1.případem BSE (červen 2001; Dušejov), kdy údajně nad vatrou cca 130 zapálených kravských těl, **přelétávaly soukromé vrtulníky**, „filmující“ dušejovskou pohromu ...

Pokud se týká „ptačí chřipky“, tak opět se jedná o „statisticky zanedbatelná čísla“ (na celém světě zemřelo jen 800 lidí). Ve srovnání se skutečnými „chřipkovými epidemiemi“ v dobách dřívějších, kdy na „klasickou chřipku“ umírali až „desetimiliony lidí“. Zřejmě o něco podobného se jedná i v případě „lidské formy BSE“, na kterou na celém světě údajně zemřely řádově jen „desítky lidí“. Přitom je třeba připomenout, že v poslední době již je zpochybňováno (zejména v USA) **zda je vůbec nějaký rozdíl mezi CJD, vCJD a Alzheimerovou chorobou-** kterou jsou například v USA postiženy řádově „miliony lidí“...

Výskyt BSE v ČR a komentáře k jednotlivým případům dostupné na Internetu

16. případ

Veterináři mají podezření na šestnáctý případ

DOLNÍ NĚMČÍ - Státní veterinární správa má podezření na šestnáctý případ tzv. nemoci šílených krav (BSE) v ČR. Pětiletá kráva pochází ze společnosti Agro Okluky v Dolním Němčí na Uherskohradištsku.

Výsledky kontrolního vyšetření se očekávají koncem týdne, řekl mluvčí Státní veterinární správy Josef Duben s tím, že podezření se pravděpodobně potvrdí.

Vzhledem k tomu, že kráva pochází z velkokapacitního teletníku, předpokládají veterináři, že bude preventivně utraceno až několik stovek vrstevnic nakaženého dobytčete. Pracovníci inspektorátu z Uherského Hradiště nyní dohledávají tzv. kohortu vrstevnic, kterou bude nutné v souladu s předpisy utratit. Jako v předchozích případech má SVS zájem na tom, aby se případné vysokobřezí krávy mohly otelit. Utrácení bude proto zřejmě rozloženo do doby několika měsíců.

Lidové noviny, 26. 1. 2005

Kvůli BSE hrozí porážka stovkám krav

Nedakonice - Zemědělská společnost Agro Okluky z Dolního Němčí není na Slovácku jediná, která má potíže kvůli poslednímu případu nemoci šílených krav. **Nakažená kráva, která byla v pondělí porážena na jatkách, sice prošla družstvem v Dolním Němčí, ale narodila se v areálu společnosti Zeas Nedakonice.** Ze sedmi set kusů dobytka, které čeká porážka, budou

některé právě z Nedakonice. Veterináři stále čekají na výsledky kontrolního testu nakažené krávy.

MF Dnes, 27. 1. 2005

Potíže s BSE mají i Nedakonice

Dolní Němčí, Nedakonice - Zemědělská společnost Agro Okluky z Dolního Němčí už není na Slovácku jediná, která má potíže kvůli takzvané nemoci šílených krav. Nakažená kráva, která byla v pondělí poražena na jatkách, sice prošla družstvem v Dolním Němčí. Před pěti lety se ale narodila v areálu společnosti Zeas Nedakonice.

V praxi to znamená, že ze sedmi set kusů dobytka, které podle prvních odhadů veterinářů čeká porážka, může zatím neurčené množství být právě z Nedakonice. „**Podstatné jsou totiž vrstevnice nakažené krávy, nikoliv to, s kým přišla do styku.** A my ty vrstevnice musíme dohledat,“ konstatoval mluvčí Státní veterinární správy Josef Duben. Předseda zemědělského družstva z Nedakonice nemohl včera informaci komentovat, ve své kanceláři nebyl k zastížení a mobilní telefon měl vypnutý.

Veterináři stále čekají na výsledky kontrolního testu nakažené krávy. K dispozici patrně budou až v pondělí, nikoliv už tento týden, jak původně odborníci předpokládali.

Kráva se zřejmě nakazila krmivem. Ředitel Krajské veterinární správy ve Zlíně Valdemar Stiksa ale upozorňuje, že to ještě není definitivní závěr. Totéž podle něj platí i pro odhady předvídající, kolik kusů dobytka se kvůli BSE nevyhne porážce. „Vycházíme z čísla sedm set, to množství ale může být vyšší i menší,“ řekl ředitel Stiksa.

Případná porážka stovek kusů krav působí sice postiženým zemědělským společnostem **okamžité etické i ekonomické problémy**, většinou ale neznamená definitivní likvidaci chovu dobytka. **Způsobenou škodu totiž hradí stát.** „**Máme zkušenosti, že naprostá většina postižených si nakonec pořídila ještě lepší stáda, než měla,**“ uvedl mluvčí veterinární správy Josef Duben.

MF Dnes, 27. 1. 2005

Překvapení se nekonalo

Dnes potvrdil kontrolní test, který provedli v Národní referenční laboratoři pro diagnostiku BSE ve Státním veterinárním ústavu Jihlava, že kráva podezřelá z nákazy bovinní spongiformní encefalopatií (BSE) byla opravdu nemocná.

Tato kráva se narodila 9. 2. 2000 na hospodářství v Nedakonících, poté žila na hospodářství v Polešovicích, aby nakonec byla chována na hospodářství AGRO Okluky a. s., Dolní Němčí. Právě z prvních dvou hospodářství se bude sestavovat skupina vrstevnic, tj. zvířat o rok mladších a o rok starších, které bude nutné z diagnostických důvodů utratit v souladu s platnou veterinární legislativou. **Zatím se jeví, že těchto vrstevnic bude okolo 500.**

Zatím tedy bylo v ČR diagnostikováno 16 případů BSE na 700 910 vyšetřených. Celkem bylo za čtyři roky, kdy se na BSE u nás vyšetřuje, **utraceno 2 402 podezřelých krav (vrstevnic nemocných kusů).**

Josef Duben, tisk. mluvčí SVS ČR, 31. 1. 2005

Kvůli BSE porazí 340 krav

Veterináři spočítali krávy, které pošlou do čtvrt roku na jatka

Nedakonice, Dolní Němčí - Nejdřív za dva týdny pošlou zemědělské společnosti ze Slovácka na porážku první kusy dobytka nakažené nemocí šílených krav.

Nebude jich ale sedm set, jak původně odhadovali veterináři, ale "jen" tři sta čtyřicet. "To je číslo, na kterém by se už nemělo nic měnit," sdělil včera ředitel Krajské veterinární správy ve Zlíně Valdemar Stiksa.

Víc než polovina krav odsouzených k porážce, přesně 228, bude ze společnosti Zeas Nedakonice, kde se kus nakažený BSE narodil.

***

Účet za BSE

* Kusy určené na porážku celkem: 340

* Nedakonice: 228

* Dolní Němčí: 24

* Další společnosti: jedna firma dvanáct krav, zbytek po jednom kusu

MF Dnes, 5. 2. 2005

Na porážku putovala první padesátka krav

Nedakonice - Kvůli podezření na BSE (tzv. nemoc šílených krav) muselo být utraceno prvních padesát krav z nedakonické zemědělské společnosti ZEAS. Testy koncem ledna potvrdily nákazu u pětileté krávy, která pocházela z této farmy. **Zemědělci musejí nechat utratit celkem 293 vrstevnic. Dalších zhruba 50 krav bylo v těchto dnech zlikvidováno z chovu Agro Okluky Dolní Němčí.** V České republice se jedná už o sedmnáctý případ této nemoci.

Zhruba šestimetrákové kusy dobytka z Nedakonic byly odvezeny minulý týden v nočních hodinách do Žichlínska u Ústí nad Orlicí. Zaměstnanci nedakonické zemědělské společnosti **prožívali, jak sami uvedli, hotové peklo.** „Když se tolik roků staráte o dobytek a pak vám úředníci řeknou, že půjde na porážku, je to strašné,“ řekl se slzami v očích jeden ze zaměstnanců ZEOSu, který si nepřál zveřejnit své jméno.

Podle veterinářů je zatím jediná známá forma přenosu - krmivem. Proto se nedá vyloučit možnost nákazy vrstevnic nemocného kusu. Ochrana spotřebitelů je podle odborníků v takových případech nezbytná.

Zlínské noviny, 22. 2. 2005

17. případ

Asi ještě 17. případ BSE

Dnes padlo podezření na další, 17. případ BSE v ČR. Mělo by jít o **krávu více než čtyři roky starou Zemědělského družstva Hodice, okres Jihlava.**

Vyšetření provedli v Národní referenční laboratoři pro diagnostiku BSE ve Státním veterinárním ústavu Jihlava.

Podezřelá kráva se narodila 24. 9. 2000 a narodila se na hospodářství Růžená. Pro chovatele to znamená totéž, co v předchozích případech – zákaz přesunu zvířat - a pro orgány státního veterinárního dozoru dohledat vrstevnice nemocného kusu.

Potvrzení podezření očekáváme do konce tohoto týdne, že by se vyvrátilo, neočekáváme jako u předchozích případů, **i vzhledem k tomu, že šlo o kus uhynulý.**

Josef Duben, tisk. mluvčí SVS ČR, 31. 1. 2005

Zákazník je v klidu, kontaminace masa nehrozí

Kostelec - Jen pár hodin před tím, než se poprvé objevily zprávy o nemoci šílených krav v Zemědělském družstvu Hodice, směřovalo na jatka do Kostelce **šestnáct kusů dobytka právě z tohoto podniku na Jihlavsku.** Nedostane se nakonec přece jen něco nakaženého na spotřebitelův stůl?

„**Minutu po nálezu sedmnácté BSE v laboratoři jsme okamžitě zastavili další nakládání s těly i živými zvířaty v chovu,**“ snaží se uklidnit případné obavy a vyvrátit možné spekulace Jiří Šulc, ředitel Krajské veterinární správy Jihlava.

Po oznámení prvního pozitivního testu začala odborníkům v Kostelci rutinní práce. Podle průvodce vybrali k likvidaci osm vrstevnic a příbuzných nemocného zvířete. Jejich tkáň

skončí v plamenech spalovny i přes jejich vlastní negativní test. Zbýlých osm dostanou zákazníci na stůl v podobě masných výrobků.

„U těch nic nebránilo tomu, aby je řezníci zpracovali obvyklou cestou,“ zdůraznil ředitel Šulc s tím, že záměna je vyloučena.

To potvrzují i technologové Kosteleckých uzenin. Jistotu dávají identifikační známky v uších a zdravotní dokumentace zvířete. **Po porážce dostane tělo čárový kód a manipulaci s ním uzamkne elektronika. Až výsledek testu mozkové tkáně, odebrané veterinářem, pošle řezníkům vychladlý kus pod nůž.**

„Údaje o zdravotním stavu zvířete porovnávají s ušními známkami naši inspektoři. Ti pustí zvíře na porážku až po důkladné kontrole,“ potvrdil tiskový mluvčí Státní veterinární správy Josef Duben s tím, že kontaminace masa, které přijde zákazníkovi na stůl, je vyloučena.

Veterináři zajistí kafilerní zpracování osmi těl na masokostní moučku. Ta pak shoří v peci cementárny. **Týž osud čeká asi 300 zvířat chovu hodického družstva, kde byla sedmnáctá šílená kráva v republice před týdnem objevena.**

Zvířata musejí být podle Dubna utracena do tří měsíců. Rozhodnutí o místě porážky padne v následujících dnech.

Vysočina - noviny Havlíčkovobrodská, 7. 2. 2005

Krávy půjdou na jatka spolu

Hodice - Krávy z chovu zemědělského družstva Roštýn Hodice na Jihlavsku, kde veterináři potvrdili sedmnáctý případ BSE, půjdou podle všeho společně na porážku se zvířaty z Dolního Němčí na Uherskobrodsku. Tam test označil ke stejnému datu 31. ledna jen o několik hodin spíš pozitivní nález.

Podle předsedy hodického družstva Jiřího Pittnera dnes veterináři Krajské veterinární správy potvrdí předběžné rozhodnutí o tom, že krávy obou chovů budou poraženy a zlikvidovány najednou v asanačním ústavu Žichlínek u Moravské Třebové.

Jihlavští veterináři v průběhu týdne sestavili tzv. **kohortu 258 příbuzných zvířat a vrstevnic, jež musí být podle zákona utraceny do tří měsíců.** V těchto dnech by strany měly dohodnout termín porážky.

Hodické družstvo **chová dva tisíce kusů skotu**, z toho sedm set krav. **Patří v republikovém měřítku mezi prvních dvacet nejlepších producentů mléka.**

Vysočina - noviny Havlíčkovobrodská, 11. 2. 2005

18. případ

Letos třetí BSE?

Na základě vyšetření rychlými testy padá podezření na letošní třetí, celkově osmnáctou šílenou krávu v České republice.

Dnes oznámil podezření Státní veterinární ústav Praha, kde vyšetřili **vzorek mozku téměř pětileté krávy z Trhového Štěpánova na Benešovsku.** Kráva ze Zemědělského družstva Trhový Štěpánov, a. s. **byla poražena na normální porážce.**

Josef Duben, tisk. mluvčí SVS ČR, 5. 4. 2005

Nemoc potvrzena

Státní veterinární správa minulý týden na základě kontrolního vyšetření potvrdila 18. případ BSE u nás. Nakažená pětiletá kráva pocházela z chovu společnosti ZD Trhový Štěpánov na Benešovsku. Preventivně **utraceno a vyšetřeno bude 217 vrstevnic postiženého dobytčete**, uvedl mluvčí SVS Josef Duben. "Z 800 krav, které máme na farmě, budeme muset porazit asi 27 procent," řekl k tomu předseda představenstva ZD Trhový Štěpánov Pavel Navrátil. Zvířata by podle něj měla být utracena do tří měsíců.

Zemědělec, 18. 4. 2005

19. případ

Případné potvrzení BSE družstvo Hraničář nepoloží, je pojištěné

Management družstva nechápe, jak se kráva mohla nakazit. **"Masokostní moučkou jsme nikdy nekrmili. Nechápeme, jak se u nás podezření mohlo objevit, nic jsme nezanedbali,"** uvedl Hrbáč. Družstevníci dosud neví, kolik krav by v případě potvrzení výskytu BSE muselo jít na porážku. "To nejsem schopný říci, záleželo by to na veterinářích. Já bych teď jen spekuloval a bylo by to zavádějící," řekl Hrbáč. Zemědělské družstvo Hraničář se sídlem v Loděnici chová na farmě v Neplachovicích **600 krav, které ročně nadojí přibližně pět milionů litrů mléka.**

Agris, 13. 6. 2005

Nemoc šílených krav vydělala Neplachovice

Zpráva o nemoci šílených krav obyvatele malé obce vydělala a rozesmutnila. „Je to strašné. Celý život se snažím vypiplat kvalitní chov dojnic a nyní přijde taková rána. **Zlý sen se stal skutečností,**“ **těžce hledal slova Miroslav Kimpl, manažer živočišné výroby družstva.**

Farma v Neplachovicích patří k pýše loděnického zemědělského podniku, chovají se zde nejvýkonnější dojnice v nejlepším věku schopné **nadojit za laktaci trvajících 305 dní devět až deset tisíc litrů mléka.** Nyní nejlepší velkochov dojnic na Opavsku zdecimují drastická opatření.

Kimpl s přísností pravidel nesouhlasí. „Utracení tolika zvířat je zbytečné a nesystémové, zvláště když se nepřišlo na příčinu nemoci a pro její vznik existuje množství protichůdných teorií,“ argumentuje a odmítá jakékoliv pochybení při krmení. **Masokostní moučku u skotu nezkrmovali vůbec, mléčné směsi používají od schválených tuzemských výrobců.** „**Proto nechápu, kde se BSE vzala,**“ **zopakoval Kimpl.**

Družstvo chová šest stovek krav. Podnik sice dostane náhrady od státu i Evropské unie, **přesto ale podle Kimpla nikdo nenahradí ztráty v plemenářské i chovatelské práci a ztrátu kreditu špičkového chovu.**

Právo, 14. 6. 2005

Lidé kvůli BSE nepřijdou o práci

Vedení družstva Hraničář už zjišťuje, kde koupí po utracení dobytka nové kvalitní krávy „Zároveň jsme uklidnili zaměstnance, aby se nebáli o práci. Nehodláme kvůli nastalé situaci, i když nás tvrdě poznamená, propouštět. A pokud někoho na nějaký čas přeřadíme na jinou práci, budeme těmto zaměstnancům doplácet mzdu do jejich běžného průměru,“ řekl předseda družstva Hraničář Břetislav Hrbáč.

Dodal, že jedno z nejlepších zemědělských družstev v kraji však přijde o své nejlepší dojnice, neboť kus, u kterého se prokázala nákaza BSE, pocházel z mladé a výkonné generace krav. „Je těžké vůbec nahradit ty kusy, které půjdou na utracení,“ řekl předseda družstva Břetislav Hrbáč. Dodal, že **družstvo chová kvalitní holštýnské plemeno.**

Výskytu nemoci nemůže předseda pořad uvěřit. „Před desíti lety jsme investovali desítky milionů do moderní farmy a v posledních letech jsme docílili opravdu velké průměrné produkce mléka. Veškeré vstupy přísně prověřujeme,“ říká Břetislav Hrbáč.

To potvrzují i zaměstnanci farmy. „**Neexistuje, aby tam někdo cizí vešel, ty krávy jsou jako vymydlené a je tu zcela moderní výroba mléka. Nechápeme to,**“ říkají.

MF Dnes, 16. 6. 2005

Lidé nemohou zprávě o BSE uvěřit

Až povedou ty krasavice na jatka, budou ženské od nich plakat, říká členka družstva Reportáž

Neplachovice - **Farma s téměř šesti sty kravami kvalitního holštatského plemena v Neplachovicích** je ve středu dopoledne ponuře tichá. Jako by i krávy, které lze přes vzdušné kravíny spatřit, tušily, že se něco nedobrého děje.

Že kvůli potvrzení výskytu BSE u jedné jejich bývalé „kolegyně“ čeká desítky z nich předčasná smrt.

Ke kravám nikdo nesmí

Nikdo ze zaměstnanců družstva ještě nezažil v práci takové pozdvižení jako v posledních dnech. Lidé, z nichž mnozí byli léta pyšní na to, že **pracují v možná nejlepším zemědělském družstvu v kraji, dnes nechápou, proč se nákaza BSE objevila.** U jedné z krav, o které se vždy tak dobře starali.

„U nás jsou krávy čist'ouneké a žijí jak v bavlnce. **Mají třikrát denně pořád plná koryta a žerou jen to nejlepší,**“ říká člen bezpečnostní služby u brány farmy, který nepouští **dovnitř novináře stejně jako nikoho jiného.**

Až později se dozvídáme, že toto opatření není kvůli novinářům. Platí tu stále a i dlouholetí zaměstnanci farmy byli loni docela šťastni, když mohli v určený den po dlouhé době konečně ukázat třeba svým vnoučatům místo, kde pracují.

Kráva šla na jatka kvůli zranění

Jedenapadesátiletý Antonín pracuje v družstvu. Chlap jako hora nahání každý den krávy k dojení a teď zalévá květiny na rodinném hrobě. Zůstal v montérkách, za chvíli jde zase do práce. „**Ta kráva, u které tu nemoc našli, byla mladá, a kdyby se nezranila, nemusela vlastně vůbec na jatka jít. Ale uklouzla, poranila si kloub** a vedení rozhodlo, že ji raději dá na jatka,“ říká Antonín, který je rád, že vedení družstva rychle situaci kolem potvrzení výskytu nemoci BSE uklidnilo.

U jednoho z domů se baví se svým synem důchodkyně, která je INZERCE stále členkou družstva. Rozpřahuje ruce. „**Takové široké zadky! Taková vemena! Tak nádherné krávy člověk jen tak nevidí.** Ty roby, které s nimi dělají, budou plakat, až je povedou. Nemůžeme tomu stále uvěřit,“ neskrývá pohnutí důchodkyně.

MF Dnes, 16. 6. 2005

Kvůli BSE musí zemřít 192 krav

Aby se vyloučilo riziko přenosu nákazy, **shoří maso z poražených kusů v cementárnách Neplachovice - Celkem sto dvaadvadesát krav musí zemědělci z Neplachovic** na Opavsku poslat na utracení kvůli nákaze BSE.

Tu objevili veterináři u **jedné z krav, která musela v červnu na jatka kvůli poranění.**

Krávy vyčlenili zemědělci podle předpisů státní veterinární správy, která převzala tyto předpisy z Evropské unie.

Veterináři v Evropě se snaží těmito, pro někoho velmi tvrdými předpisy, zamezit jakémukoliv riziku přenosu takzvané nemoci šílených krav na člověka. Přestože vědci a lékaři dosud nemají stoprocentní jistotu, tvrdí, že tato nemoc způsobuje u člověka smrtelnou CreutzfeldtJakobovu nemoc.

Utraceni budou také „synové“ krávy s BSE

Speciální nákladní vozy odvezou dnes a zítra z Neplachovic padesát krav. „Další kusy pošleme k utracení zřejmě v srpnu,“ říká předseda družstva Hraničář Břetislav Hrbáč. „Budeme je posílat do Žichlíčku tak, abychom nejpozději do 13. září odvezli k utracení všech sto devadesát dva kusů. **Kromě sto devadesáti kusů takzvané kohorty jdou na utracení i dva býci, což jsou synové krávy,** u které veterináři nákazu našli,“ řekl Břetislav Hrbáč s tím, že družstvo dbá, aby cesta do Žichlíčku byla pro dobytek co nejméně útrpná. „**Jsou to zvířata, ne cement.**“

Ředitel krajské veterinární správy pro Moravskoslezský kraj Jaromír Polášek řekl, že družstvo musí utratit tyto krávy do devadesáti dnů od potvrzení nákazy. „Pak má právo na nahrazení škod, které utracením dobytka utrpí,“ řekl.

Mrtvá zvířata shoří v cementárnách

Dodal, že kromě náhrady za utracené krávy má družstvo **právo vyúčtovat státu i další položky, jakými je například doprava těchto kusů do speciálního asanačního zařízení** na likvidaci podobných případů v Žichlítku na Ústeckoorlicku.

„Stát hradí i různé komplikace, které se mohou v době dopravy vyskytnout, například při onemocnění krávy určené k utracení. **Nemocnou krávu by museli zemědělci odvézt nejprve k veterináři na euthanasii a poté by ji zavezli do speciálního zařízení. To vše by měli dostat poté od státu proplaceno.**“

Jaromír Polášek dodal, že maso z utracených krav je zakázáno jakkoliv použít. „Nic z něho se nesmí dostat ven, natož do potravního řetězce,“ řekl s tím, že utracené krávy se nakonec **spalují v cementárnách. „Při těchto vysokých teplotách je totiž teprve zaručeno, že nepatrné bílkovinné částice, takzvané priony, které nákazu BSE vyvolávají, budou opravdu zničeny,“** říká ředitel krajské veterinární správy pro Moravskoslezský kraj a **dodal, že v cementárnách jsou pece, v nichž žár dosahuje až jednoho tisíce stupňů celsia.**

Nové kusy nahradí utracené dojnice

Manažeři a nákupčí zemědělského družstva Hraničář se sídlem v Loděnici už průběžně zajišťují nákup nových krav, které nahradí kusy utracené kvůli BSE.

Předseda **družstva, které patří mezi nejlepší nejen v kraji, ale i v republice, včera řekl, že zemědělci z Hraničáře našli kusy kvalitního, takzvaného holštýnského plemena.**

„Zprvu to vypadalo, že budeme muset nakupovat vysokobřezí nové krávy až v zahraničí, ale nyní jsme je našli i v naší republice a v současnosti domlouváme nákup a dovoz,“ řekl předseda družstva Břetislav Hrbáč.

MF Dnes, 28. 6. 2005

Utracení krav oslabilo družstvo

Kvůli nákaze BSE se družstvo v Neplachovicích potýká se snížením produkce mléka

Neplachovice - Až ke konci října přivezou kamiony do neplachovického zemědělského družstva šestašedesát březích jalovic, zacílí se tak zemědělcům tohoto družstva alespoň počtem kusů citelná rána.

Tu družstvo Hraničář se sídlem v Loděnici na Opavsku utrpělo, když veterináři na jatkách odhalili u jedné z krav tohoto družstva nákazu BSE, pro niž se vžil název nemoc šílených krav.

Přestože vědci zatím stoprocentně nepotvrdili, že tato nemoc je přenosná na člověka, **museli i zemědělci z Neplachovic utratit ve speciálním zařízení pro likvidaci ve východních Čechách kvůli této nákaze sto devadesát dva kusů.**

Rána byla o to větší, že neplachovické družstvo **patří mezi nejlepší v kraji a sbírá ocenění po celé zemi.** Jeho představitelé si vlastně do června nedokázali vůbec představit, že by se v tomto na hygienu výroby dbajícím podniku mohla podobná nákaza objevit.

Nadvakrát odvážely kamiony v létě krávy z Neplachovic na smrt. „Ani u jedné pak veterináři nezjistili, že by měla BSE,“ řekl ředitel družstva Hraničář se sídlem v Loděnici na Opavsku Břetislav Hrbáč.

Dodal, že už v létě se snažilo družstvo doplňovat počty krav. „Potřebovali jsme kvalitní holštýnské černé plemeno, které chováme. Proto jsme oslovili i chovatele v zahraničí,“ říká ředitel družstva.

Asi sto třicet kusů jalovic nakoupili zemědělci z Neplachovic od chovatelů v tuzemsku a zahraničí. **Posledních šestašedesát jalovic, které doplní počet krav na původní stav před**

výskytem BSE, koupili neplachovičtí zemědělci v Německu. „Jsou to vysokobřeží jalovice a počítáme, že některé začnou rodit už v listopadu,“ řekl ředitel družstva.

Ten říká, že ani nechce počítat, jakou škodu družstvo nálezem BSE utrpělo. „Díváme se spíš dopředu. Ovšem postihlo nás to především tím, že nám klesla výrazně produkce mléka. S tím se potýkáme stále a na stav produkce mléka, který jsme měli před objevením nákazy, se dostaneme až někdy v příštím roce,“ říká Břetislav Hrbáč.

MF Dnes, 14. 10. 2005

20. případ

BSE opět udeřila, čeká se na testy

V Česku jde o **20. případ nemoci šílených krav**

Praha/Liberec - Státní veterinární správa má podezření na dvacátý případ tzv. nemoci šílených krav BSE v Česku. Jde o **více než šestiletou krávu, která uhynula.** Pochází z hospodářství akciové společnosti Zetka Strážník ve Studenci na Semilsku, která chová přes 500 krav. Sdělil to mluvčí Státní veterinární správy Josef Duben.

Vedení zemědělského podniku bylo včera zprávou zarmouceno. Přestože má Zetka Strážník ještě jako doplňkovou činnost těžbu kamene, chov dobytka a produkce mléka je hlavní činností, která zaměstnává 60 pracovníků podniku. **"Nevíme, kde se zvíře mohlo nakazit, byla to kráva z našeho vlastního chovu a nikdy dřív nebyla nemocná,"** řekl včera ekonom Bohumír Pěšina.

Liberecký den, 24. 6. 2005

Semilsko hlásí další výskyt BSE

Studeneč - Nemoc šílených krav zřejmě měla šestiletá dojnice z hospodářství Zetka Strážník ve Studenci na Semilsku. Pokud kontrolní testy chorobu potvrdí, bude to již třetí kráva s BSE v tomto okrese. Na nucenou porážku by pak mohlo jít až sto dvacet kusů skotu.

„Kráva byla na pastvě a do poslední chvíle vypadala zdravě. Pak náhle uhynula. Příznaky BSE jsme u ní neviděli,“ uvedl zootechnik zemědělského podniku. Dojnice uhynula o víkend. V Česku je to již dvacátý případ podezření na BSE. **„Předpokládáme, že BSE skot dostal z potravy obsahující masokostní moučku.“** U devatenácti předchozích krav kontrolní test nemoc potvrdil,“ uvedl mluvčí Státní veterinární správy Josef Duben.

MF Dnes, 25. 6. 2005

Ve Studenci zřejmě budou muset porazit 118 dobytčat

Dvacátý případ BSE znovu oživil debatu o drastických následcích

Dvacátý případ nemoci šílených krav (BSE), kterému **padne za oběť minimálně 118 dobytčat společnosti Zetka Strážník ve Studenci na Semilsku,** znovu oživil diskusi o jeho drastických následcích.

Podnik chovající zhruba 750 kusů dobytka zavlekla do **víru BSE šestiletá dojnice, která ve vysoké březosti uhynula na pastvě.** „Dvacátý případ BSE budeme mít stoprocentně potvrzený tento týden, kdy bude jasné, kolik kusů to postihne,“ upřesnil mluvčí Státní veterinární správy Josef Duben. Ztráty zemědělské společnosti orientované na výrobu masa a mléka si zatím netroufá nikdo odhadnout.

Právo, 27. 6. 2005

Hlášení BSE červen

Jako každý měsíc, sděluje Státní veterinární správa ČR, jak probíhá rutinní vyšetřování poráženého, popřípadě uhynulého, skotu na BSE.

Od počátku letošního roku bylo provedeno 85 424 vyšetření na BSE; celkem od počátku roku 2001 do konce letošního června to činí již 786 334 vyšetření, přičemž na toto množství bylo

zjištěno 20 případů tohoto zákeřného onemocnění. Poslední případ byl zachycen 22. 6. 2005, šlo o uhynulou krávu chovatele ZETKA Strážník a.s., z okresu Semily.

V souvislosti s výskytem BSE bylo dosud – za více než čtyři roky - nutné utratit a vyšetřit necelých 3500 krav, vrstevnic nemocných kusů. Je to nutné z důvodu bezpečnosti spotřebitelů, a samozřejmě také proto, že to i stanoví veterinární legislativa.

Josef Duben, tisk. mluvčí SVS ČR, 1. 7. 2005

Dojnice čeká předčasná smrt

Studeneč - Ve středu časně ráno bylo ze studenečského kravínu společnosti Zetka Strážník odvezeno prvních 34 dojnic na předčasnou smrt. Skot musí být obětován kvůli potvrzenému výskytu nemoci šílených krav (BSE). Další dojnice odjedou na smrt v průběhu srpna a září.

"Je to hrozné. Stále se musím dívat na nyní prázdná ustájení, kde ještě před chvílí byly spokojené dojnice. Ty už teď čeká pouze smrt," řekla pár chvil po odvozu první skupiny skotu na nucené utrácení Diana Tauchmanová, asistentka zootechnika Zetky Strážník.

Z nuceného utrácení dojnic jsou zdrceni i další zaměstnanci Zetky. "Tato kravička, které říkáme Amálka, je také zařazena do skupiny zvířat, která musí být utraceny. Na smrt půjde jen o pár týdnů déle. Nejsmutnější je to, že je navíc březí," uvedla ošetřovatelka Alena Horáková, která jen stěží skrývala své slzy, a přátelsky hladila dosud nic netušící krávu Amálku.

Pro Zetku Strážník znamená potvrzení BSE skutečně zásadní ránu. **"Celkem přijdeme o 104 dojnic, což je čtvrtina našeho stáda. Vedle drastického zásahu do genetiky chovu a emoční rány pro všechny naše zaměstnance, to znamená i ekonomickou ztrátu v hodnotě 3,5 milionu korun,"** řekl ředitel Zetky Strážník Pavel Jiran.

Morová rána, v podobě výskytu BSE, dopadla na Zetku Strážník na konci června letošního roku. BSE bylo tehdy prokázáno u šestileté uhynulé dojnice. V rámci České republiky se jedná o 20. potvrzený případ BSE.

Liberecký den, 21. 7. 2005

21. případ

Smrti se nevyhne šest dojnic a jeden býček

Táborsko - V souvislosti s výskytem tzv. nemoci šílených krav (BSE) v chovu Zemědělského družstva Hroby u Chýnova (informovali jsme již v sobotu) platí předběžná veterinární opatření. Pro chovatele především znamenají, že s kusy, které jsou vrstevníky a také přímými potomky pozitivního uhynulého dobytčete, nesmí manipulovat. "Zůstávají ve stáji, jsou označené a jinak vyčkáváme na další pokyny," potvrdil včera dopoledne zootechnik družstva Pavel Dudák.

"V nejbližších dnech doručíme chovateli mimořádná opatření. **Utraceno bude pět vrstevnic a dva potomci, z toho jeden býček je mimo toto družstvo,** ale zůstal na Táborsku," upřesnil odpoledne Vladimír Rachač z krajské veterinární správy. Zvířata budou utracena ve stáji, a to injekcí. Po převezení do asanačního podniku budou dále vyšetřována. "Pokud budou výsledky negativní, mimořádná opatření zrušíme a chovatel následně může požádat o náhradu škody," dodal Rachač.

V Jihočeském kraji BSE potvrzena již počtvrté. Poprvé v roce 2003 na Prachaticku, poté na Českokrumlovsku a Písecku, nyní na Táborsku.

Českobudějovické listy, 1. 11. 2005

Na Rychnovsku kvůli BSE utratí zemědělci desítky krav

Rychnov nad Kněžnou - Podezření na nemoc šílených krav se objevilo na Rychnovsku. Zemědělci **musí utratit asi čtyřicet kusů dobytka,** který se podle veterinářů mohl nakazit BSE.

„Je to pro nás citelná ztráta. Jednoznačně to znamená okamžitý výpadek v produkci mléka. **Jedná se o nejlepší krávy, které jsme měli,**“ uvedl Lubomír Seidl ze společnosti ZEA Rychnovsko. Podnik utratí třicet šest krav ze svého střediska v Lipovce u Rychnova nad Kněžnou.

Podle Josefa Valenty z krajské veterinární správy to jsou vrstevnice krávy, která na následky nákazy uhynula v **zemědělském podniku v okrese Tábor a z Lipovky pocházela.** „Podle jedné teorie se zvíře nakazí v prvním roce svého života tím, že sežere původce nákazy, kterým je určitá bílkovina,“ vysvětlil Valenta. Podle Seidla čeká porážka také několik kusů dobytka **ze dvou dalších podniků na Rychnovsku.** Dojnice také spadají do kohorty podezřelých krav. „Podstatná část této kohorty ale je od nás,“ řekl Seidl.

Podnik má nyní ze zákona nárok na úhradu ztrát, které mu při likvidaci dobytka vzniknou. „O náhradu škod musíme požádat, netušíme v této chvíli, v jaké bude výši. Pro stádo krav máme sjednáno pojištění proti nákazám,“ řekl Seidl.

Podezření na nákazu na Rychnovsku je prý v kraji ojedinělé. „Nikde jinde v kraji takový problém není. Celý rok jsme tady nákazu neměli,“ sdělil Valenta. Nemoc šílených krav se v Královéhradeckém kraji objevila naposledy loni v létě.

Kvůli BSE utratili v červenci zemědělci v Podhorním Újezdu na Jičínsku **sto čtyřicet tři krav,** v červnu stejného roku **dvě stě jednu v Dolní Kalné na Trutnovsku.** Letos se BSE objevilo ve Studenci na Semilsku, **kde utratili sto čtyři krávy.** V Česku jde pravděpodobně o třiadvacátý případ nákazy nemocí šílených krav.

MF Dnes, 3. 11. 2005

22. případ

Nemoc šílených krav udeřila v Krásné Hoře

Výskyt takzvané nemoci šílených krav potvrdil kontrolní test v Krásné Hoře na Příbramsku. Utracení čeká přibližně tři stovky krav a býků. V Česku se jedná už **o dvaadvacátý případ nemoci BSE.**

Krásná Hora - **Uhynulá kráva ze ZD Krásná Hora na Příbramsku** byla nakažená takzvanou nemocí šílených krav (BSE). Potvrdil to kontrolní test, který následoval po střeďech rychlých testech. Výsledek včera oznámil předseda představenstva akciové společnosti ZD Krásná Hora Jiří Zelenka. Podle předběžných odhadů **bude třeba utratit přibližně 300 zvířat, z toho 34 býků.** Nepříjemná zpráva zemědělce velmi zaskočila a nikomu nebylo do řeči. „Je to hrozné, je to obrovská škoda. Tolik práce a najednou vše přijde nazmar,“ posteskla si žena, kterou jsme potkali poblíž farmy.

ZD Krásná Hora **chová 2300 kusů skotu, z toho 800 dojníc. Louky a pastviny akciové společnosti mají asi 1100 hektarů.** Na 900 hektarech zde pěstují obiloviny, na 340 hektarech řepku, na 100 hektarech brambory.

V Česku se jedná o dvaadvacátý případ nemoci BSE. Naposledy ve středu testy potvrdily nemoc šílených krav u více než pětileté krávy ze ZD Hroby v Dolních Hořicích na Táborsku.

Boleslavský deník, 29. 10. 2005

23. případ

BSE poprvé v kohortě

Kontrolní test minulý týden **potvrdil 23. případ BSE v České republice. Jde o téměř pětiletou krávu ze ZD Krásná Hora** na Příbramsku, vrstevnici 22. nakaženého zvířete, které bylo rovněž z tohoto podniku. „Šlo o první případ v České republice, kdy byl zjištěn další pozitivní kus mezi vrstevnicemi krávy, u které byla diagnostikována BSE,“ uvedl k tomu mluvčí Státní veterinární správy ČR Josef Duben. V souvislosti s novým případem nemoci **bude nutné utratit a vyšetřit dalších 34 krav.** Podle Dubna se potvrdily zkušenosti z jiných

zemí o pravděpodobnosti toho, že se další nemocné zvíře objeví právě mezi vrstevnicemi, které mohly požívat stejnou potravu.

Zemědělec, 5. 12. 2005

Nemoc šílených krav připraví chovatele o stovky zvířat

Zemědělský podnik v Krásné Hoře musel poslat na porážku více než stovku kusů

Třiadvacátý případ nemoci šílených krav v Česku připraví chovatele vysokoužitkových dojnic v Krásné Hoře o zhruba tři sta zvířat. Zemědělci nakoupí jalovice, aby zaplnili stáj. Přijdou však o produkci mléka a tržby. Snížení počtu zaměstnanců se snaží zabránit. Příbramsko - Nejistotu, pocit bezmoci a strach o práci. To vše vnesla do Krásné Hory nemoc šílených krav. Koncem října kontrolní test potvrdil 22. případ nemoci šílených krav v kravíně ZD Krásná Hora. Když v listopadu putovala první skupina 40 krav a jalovic na porážku, prokázal kontrolní test tuto nemoc u jedné z vrstevnic 22. případu BSE.

"Šlo o první případ v republice, kdy byl zjištěn další pozitivní kus mezi vrstevnicemi krávy, u které byla diagnostikována BSE," řekl tehdy k případu mluvčí středočeské veterinární správy (SVS) Josef Duben. Podle Dubena se tak bohužel **potvrdily zkušenosti ze zemí, kde se vyskytlo případů BSE mnohem více než u nás:** "Je vidět, že je opravdu pravděpodobné, že se další nemocné zvíře objeví právě mezi vrstevnicemi, které mohly požívat stejnou potravu".

Minulý týden muselo být utraceno dalších 90 krav a jalovic. Tentokrát kontrolní testy nemoc neobjevily. **Celkem však bude utraceno asi 300 kusů krav a jalovic z kravína s celkovou kapacitou 800 kusů.**

Pojišťovna sice uhradí ztráty, podnik nakoupí jalovice, aby časem zaplnil stáj. Peníze poskytne i stát, ale na čas přijde podnik o zisk z produkce mléka. Podle vyjádření vedoucích pracovníků zemědělského podniku nehrozí, že by došlo k propouštění zaměstnanců. Než se však podaří dostat chov zpátky na přechodí úroveň, chvíli to potrvá.

Názory na utrácení vrstevnic krav nemocných BSE se různí. **Někteří chovatelé se přiklánějí k domněnce, že se zvíře nakazí zkrmováním produktů živočišného původu v masokostních moučkách.** Ovšem nikdo to prý zcela neprokázal. "Navíc v našich podmínkách se tato krmiva zpracovávala při teplotě nad 115 stupňů Celsia, čímž mohlo dojít k likvidaci jakýchkoliv zárodků chorob," shodují se mnozí zemědělci. Nelíbí se jim vybíjení stád, když nemoc BSE postihuje mozek a míchu. "Tyto části tkáně se nikdy na pult prodejny nedostanou. Zrovna tak nebylo nic prokázáno v mase, ani mléce. Tak proč je kolem toho takový rozruch. Vždyť se každé dobytče na jatkách vyšetřuje," míní odpůrci vybíjení skotu.

"Ačkoliv postižené zemědělské podniky dostanou odškodnění, vybudovat znovu takový cenný plemenný materiál a vysokoužitkové stádo dojnic, jako měli v Krásné Hoře, je práce na desítky roků," tvrdí Josef Melichar, bývalý ředitel příbramské agrární komory a soukromý zemědělec. "Kontroluje se každé zvíře starší 24 měsíců. Je nanejvýš nelogické, že utracená zvířata, u nichž stejně test neprokáže nemoc BSE, se nakonec zkonfiskují a prakticky zdravé maso se znehodnotí," dodal Melichar.

Mluvčí veterinární správy Josef Duben jim však oponuje: "Utrácení vrstevnic vychází z předpisu, který to však nařizuje ze zkušeností z jiných zemí. Ve skupině vrstevnic se hledá další případ nemoci, aby se eliminovalo riziko, že se nakažený kus dostane do potravinového nebo krmivového řetězce." * Kontrolní test odhalil v říjnu nemoc šílených krav u zvířete z chovu ZD Krásná Hora. **Když byla skupina vrstevnic poslána na jatka, byl prokázán další případ BSE * V rámci repuliky se jedná o 23. případ * Krásná Hora musí utratit asi 300 kusů skotu**

Příbramský deník, 19. 12. 2005

24. případ

BSE – vyšetřování – výskyt

O počátku vyšetřování na bovinní spongiformní encefalopatii, neboli BSE, bylo v ČR dosud vyšetřeno **celkem 886 179 kusů skotu s tím, že bylo dosud zjištěno 24 pozitivních případů**. Povinné vyšetřování započalo na počátku roku 2001.

Za první letošní měsíc leden bylo vyšetřeno na BSE celkem 14 412 kusů skotu s tím, že byl zjištěn letos první pozitivní kus. **Jde o krávu ze ZOD Lubná, okres Svitavy, která byla poražena na normální porážce**. Šlo o krávu 81 měsíců starou, která se narodila 25. 4. 1999. Výsledek rychlých testů potvrdila Národní referenční laboratoři pro diagnostiku BSE ve Státním veterinárním ústavu Jihlava. Podle údajů, které jsou k dispozici, bude kohorta vrstevnic, kterou bude nutné z diagnostických důvodů utratit a vyšetřit **nevelká, celkový počet by neměl překročit padesátku**.

Josef Duben, tisk. mluvčí SVS ČR, 7. 2. 2006

V Česku je další kráva nakažená nemocí BSE

Svitavsko - V Česku se objevil 24. případ tzv. nemoci šílených krav (BSE). Jde o **téměř sedm let starou krávu ze ZOD Lubná na Svitavsku, poraženou na normální porážce**. "Výsledek rychlých testů potvrdila Národní referenční laboratoř pro diagnostiku BSE ve Státním veterinárním ústavu Jihlava," sdělil mluvčí Státní veterinární správy Josef Duben.

Podle dostupných údajů by kohorta vrstevnic, kterou bude nutné z diagnostických důvodů utratit a vyšetřit, **ne měla překročit 50 zvířat. Utracení dobytka bude pro družstvo znamenat ztráty způsobené poklesem prodeje mléka**. Jejich výši ještě nevyčíslili, do milionů korun však nepůjdou. **"Máme asi 360 krav, snad to nepřinese větší ekonomické ztráty," doufá ekonom Jaromír Klusůň. Záleží podle něj na tom, které kusy budou muset být utráceny a v jakém termínu.**

Od počátku roku 2001 bylo v ČR na BSE dosud vyšetřeno zhruba 886 000 kusů skotu. Za leden bylo prověřeno přes 14 000 zvířat.

Boleslavský deník, 8. 2. 2006

25. případ

I v ČR ubývá případů BSE

<http://www.svscr.cz/index.php?art=1795>

Opatření uskutečňovaná v souvislosti s bovinní spongiformní encefalopatií, neboli BSE, se nemíjejí účinkem. Proti skutečnosti loňského roku, kdy bylo v ČR zjištěno 8 případů, máme ke dnešnímu dni zřejmě 2. Letošní první nemocná kráva byla testována 30. ledna a pocházela ze Svitavska, druhá je 72 měsíců stará kráva, **kteřá uhynula a je z Libereckého kraje, (Agrocentrum Jizeran, a.s. v Semilech)**. Pozitivní výsledky dvěma rychlými testy potvrdil Státní veterinární ústav Praha a nepředpokládáme, že by konfirmační testy toto zjištění vyvrátily. Podobně jako v ostatních členských státech EU, i v naší republice lze říci, že výskyt BSE je srovnatelný s poklesem v EU, který se udává v porovnání s předchozím rokem asi o 60 %. Určitě je dobře, že **i nadále platí zákazy zkrmování masokostních mouček a je dobře, že i nadále probíhá vyšetřování**. To zejména je zárukou pro spotřebitele, že se do oběhu může dostat jen zdravotně nezávadné maso. V ČR bylo od roku 2001 vyšetřeno na BSE již přes milion kusů skotu. *Josef Duben, tisk. mluvčí SVS ČR, 23. 11. 2006*

Another case of mad cow disease reported in the Czech Republic

http://www.iht.com/articles/ap/2006/11/27/europe/EU_GEN_Czech_Mad_Cow.php

Published: November 27, 2006

The Associated Press

PRAGUE, Czech Republic: A new case of mad cow disease has been reported in the Czech Republic, bringing the country's total to 25, an official said Monday.

A 6-year-old cow from a farm in Semily, 100 kilometer (62 miles) northeast of Prague, tested positive for bovine spongiform encephalopathy, also known as mad cow disease, said Josef Duben, a spokesman for the state veterinary authority.

The Czech Republic's first case of BSE was reported in June 2001. Over one million cows have been tested in the country for the disease since early 2001.

26. případ

Wyšetřování na BSE má stále smysl

(<http://www.svscr.cz/index.php?art=1842>)

Smysl wyšetřování na BSE potvrdil dnes kontrolní test u třetího letošního případu BSE. Šlo o krávu 80 měsíců starou, narozenou 9. 3. 2000, která byla 4. 12. poražena na normální porážce. Chovatelem je **ZD Sever Loukovec z Chocnějovic u Mohelnice nad Jizerou, Středočeský kraj, okres Mladá Boleslav**. Kohorta vrstevnic, kterou bude nutné utratit a wyšetřit, jako tomu bylo u předcházejících případů, by neměla být vyšší než 75 kusů. I tato kráva se narodila v období, kdy se ještě přes všechna opatření mohly a zřejmě se i vyskytovaly na evropském trhu kontaminované krmné směsi – kontaminované masokostní moučkou. Po roce 2000 to již legislativa striktně zapovídá. Pro spotřebitele je každé zjištění BSE signálem, že státní veterinární dozor pracuje tak, jak má, což znamená, že se nic pro lidi závadného nesmí dostat do tržní sítě. Do konce listopadu bylo od počátku roku 2001 wyšetřeno celkem 1 033 509 kusů skotu a na toto množství bylo zjištěno 26 případů onemocnění BSE. *Josef Duben, tisk. mluvčí SVS ČR, 11.12. 2006*

Another case of mad cow disease confirmed in Czech Republic

(http://www.ihf.com/articles/ap/2006/12/12/europe/EU_GEN_Czech_Mad_Cow.php)

International Herald Tribune

The Associated Press

Published: December 12, 2006

PRAGUE, Czech Republic: A new case of mad cow disease has been confirmed in the Czech Republic, bringing the country's total to 26, officials said Tuesday.

A 6-year-old cow from Chocnejovice, 80 kilometers (50 miles) northeast of Prague, tested positive for bovine spongiform encephalopathy, also known as mad cow disease, said Josef Duben, a spokesman for the state veterinary authority.

The Czech Republic's first case of BSE was reported in June 2001. Over 1 million cows have been tested in the country for the disease since early 2001.

Komentáře k BSE dostupné na Internetu

Pokles počtu případů BSE

V Německu se některé spolkové země vyslovily **pro posunutí začátku testace skotu na BSE z nynějších 24 na 30 měsíců**. Podle právní úpravy platné na území **Evropské unie je testační hranicí 30 měsíců**. Prof. Thomas Mettenleitner z Ústředního německého výzkumného zařízení na ostrově Riemsu obhajuje současně platnou právní úpravu. Inkubační doba této nákazy se pohybuje v průměru **okolo pěti let**. Protože je v rámci celé EU generálně zakázáno zkrmovat živočišné moučky již od 1. ledna roku 2001, **od příštího roku by mělo zákonitě dojít k rapidnímu poklesu počtu nových případů onemocnění BSE**. V letošním roce nebyl v Německu zaznamenán pokles počtu případů tohoto nebezpečného onemocnění na rozdíl od ostatních členských států EU. Tento stav je **způsoben druhou infekční vlnou**, první vlna proběhla v letech 1998/1999, poté následovala druhá v letech 1995/1996. Druhá infekční vlna podle odhadů již nebyla tak výrazná jako vlna první. **Vědci předpokládají, že se infikovaná živočišná moučka nedostávala do krmné dávky skotu pravidelně, ale spíše nárazovitě**. Ostatní členské země EU možná nebyly druhou vlnou nákazy poškozeny, což indikuje výrazný pokles počtu případů BSE na jejich území. Proti opětovnému povolení zkrmování živočišných mouček u drůbeže a prasat nejsou v současné době žádné námitky, ovšem **pouze za předpokladu, že krmivářský průmysl bude garantovat striktní izolaci od krmiv, určených pro výživu skotu**. Přesto prof. Mettenleitner varuje před projevy **kanibalismu**. Aby bylo preventivně zabráněno obnovenému vzniku nebezpečných prionů je nutné jatečné odpady před úpravou diferencovat podle jednotlivých druhů hospodářských zvířat.

Tab.: Případy BSE v evropských zemích v počtech na 1000 testovaných kusů

Země	Rok 2003	Rok 2004 (1. až 7.měsíc)
Belgie	0,38	0,36
Dánsko	0,07	0,06
Francie	0,43	0,21
Německo	0,21	0,27
Irsko	2,64	2,00
Itálie	0,39	0,09
Nizozemsko	0,38	0,20
Portugalsko	12,16	8,37
Španělsko	3,05	2,47
Velká Británie	13,33	6,49
EU-15 bez V.Brit.	0,78	0,54
EU-15	1,36	0,86
Polsko	0,11	0,28
Slovensko	0,23	0,87
Slovinsko	0,15	0,67
Česká republika	0,19	0,44
EU-10	0,13	0,34

Agronavigátor, 1. 1. 2005

Bilance šílenosti v České republice

Díky důvěře, kterou si Státní veterinární správa ČR získala již v roce 2001, kdy bylo rozhodnuto o plošném testování rizikových skupin skotu na nemoc šílených krav (BSE – boviní spongiformní encefalopatii), zákazníci řeznictví nevidí v požívání hovězího masa žádné riziko.

Od počátku roku 2001 do konce roku 2004 bylo u nás vyšetřeno celkem 700 910 kusů skotu. V tomto množství jsou zahrnuty kusy starší 30 měsíců z normálních porážek, **kusy uhynulé a kusy z nutných porážek starší než 24 měsíců.** V tomto množství bylo zjištěno pouze 15 nemocných zvířat. To je na téměř tři čtvrtě milionu vyšetření za čtyři roky opravdu málo, zejména v porovnání s ostatními evropskými, zejména západoevropskými, zeměmi, kde se tyto počty pohybují od desítek po stovky, až tisíce, jako ve velké Británii, kde má BSE počátek.

V loňském roce bylo u nás vyšetřeno 200 873 zvířat a z toho bylo 7 nemocných kusů. Všechny byly narozené kolem druhé poloviny devadesátých let, tj. v období, **kdy se na evropském kontinentě pohybovalo blíže neurčitelné množství kontaminované britské masokostní moučky, která se mohla nedopatřením dostat do krmných směsí pro skot.**

Z tohoto množství 200 873 vyšetřených kusů skotu pocházelo 130 226 kusů z normálních porážek, dále 33 532 kusů bylo z nutných porážek a 35 918 z uhynulých zvířat (zbytek do počtu činila zvířata utracená a tzv. přeřazená – např. původně určená na normální porážku a posléze poražená nutně).

Josef Duben, tisk. mluvčí SVS ČR, 7. 1. 2005

Případ BSE družstvo nepotopí

Písecko - Porážkou jedenadvaceti krav v asanačním ústavu Žichlínek ve středu dopoledne skončilo postupné vybíjení devadesáti krav ze Zemědělského družstva Hrejkovice. Porážku vrstevnic nakažené krávy nařídili veterináři poté, co loni koncem léta zjistili takzvanou nemoc šílených krav u osmiletého kusu poraženého na jatkách v Benešově. "Objevení BSE pro nás mohlo znamenat ztrátu v milionech korun, ale našťastí neutrpíme škodu prakticky žádnou. Už v dubnu budeme na původních počtech, protože se nově otelilo čtyřicet jalovic a dalších šedesát se otelí v nejbližší době," řekl předseda družstva Stanislav Zelený.

I když družstvo mělo dobytek pojištěný jako chovný, pojišťovna přiznala náhradu jen v jatečních hodnotách, tedy v průměru 14 000 korun za kus. **Stát se však zachoval velkoryseji. Pracovníci ministerstva zemědělství zhodnotili užitek, tedy i ztrátu za mléko, a v průměru ohodnotili jeden utracený kus 38 000 korunami.**

Případ nemoci šílených krav tak pro družstvo nebude znamenat výraznější ztrátu. Podle Zeleného by už příští týden veterináři měli ukončit poslední rozbory a uznáním takzvaného čistého chovu celou kauzu uzavřít.

Českobudějovické listy, 14. 1. 2005

Evropská stáda skotu mohou držet krok se světem

V celosvětovém srovnání patří Evropská unie s odstupem k největším chovatelům skotu. Se svým stavem 87,5 milionu kusů skotu byla EU na konci roku 2003, nyní rozšířená na 25 států, je v žebříčku stále na třetím místě. To odpovídá přibližně všem stádům skotu Austrálie, Nového Zélandu a Argentiny dohromady. Více skotu než v EU a **na celém světě nejvyšší stav byl se 165,5 milionu zvířat v Brazílii a v USA, které s 94,9 milionu kusů skotu vykazovaly druhý největší stav.** V rozsáhlých prostorách argentinské pampy se s 64,5 milionu zvířat páslo méně kusů skotu než ve sjednocené Evropě a Austrálii, jako další následující největší chovatel skotu zaujala s 27,7 milionu zvířaty čtvrté místo. Velké chovatelské země rozvíjely svá stáda v uplynulých pěti letech velmi rozdílně. Velmi velké míry růstu vykazují jihoamerické státy. Hodně zvýšila své stavy zejména Argentina, kde se v roce 1998 chovalo teprve 48 milionů kusů skotu. S o něco větší razancí se zvýšil stav skotu v Brazílii, zde se před pěti lety napočítalo pouze 144 milionů kusů skotu. Oba státy jsou silně orientovány na export a pronikají na světové trhy s hovězím masem, které mohou produkovat levně díky nižším mzdám, ale bezpochyby na úkor deštného pralesa. Naopak australský chov skotu zůstal v časové periodě pěti ročních období poměrně stabilní a zvýšil se pouze nepatrně.

V USA svá stáda od roku 1988 dokonce snížili o dobré čtyři miliony zvířat. V patnáctce EU se stavy skotu snížily o více než 5 milionů zvířat na 77,5 milionu kusů skotu. Pro EU s 25 členy nejsou k dispozici žádná srovnatelná čísla. Ale také ve zvětšeném společenství od roku 2001 takový trend probíhal - tenkrát se zde chovalo ještě téměř 90 milionů kusů skotu - ztlačně směrem zpět. K celkovému stavu EU přispívá deset nových členských států téměř přesně 10 miliony kusů skotu, tam bylo snižování stavu výraznější než ve "starých" členských zemích. Nadprůměrné byly poklesy ve Francii a Německu, které s 19 a 13 miliony kusy skotu byly ve společenství největší stáda. V podobném pořadí podle velikosti jako celkový stav se v roce 2003 snížila také produkce hovězího masa evropské patnáctky. **Poprvé v dějinách EU již vlastní produkce nepostačila pro krytí potřeby.** Zatímco se stavy snížily především v důsledku krize s BSE, spotřeba proti tomu dokonce dosáhla a překročila "hodnotu před BSE". **Zatím co stáje pro dojnice se vyprázdnily a zredukovaly se "hory hovězího masa", narostly zase především po prvních německých případech BSE.** Zemědělci doposud ještě nemohli profitovat z významných nárůstů cen, experti ale na základě dalšího poklesu produkce zatím počítají se stabilními trhy.

Agronavigátor, 18. 1. 2005

Původce BSE

V jednom německém výzkumu týkajícím se bovinní spongiformní encefalopatie (BSE), který se uskutečnil na živých zvířatech, byla prokázána přítomnost původce tohoto onemocnění v žaludku a ve střevním traktu. Vědci ze Spolkového výzkumného ústavu virových onemocnění zvířat se domnívají, že původce onemocnění nesprávně uváděný pod **označením prion-protein se po příjmu společně s krmivem zahnízdí v zadní části kyčelníku (nejkratší úsek tenkého střeva) a tam dochází k jeho pomalému rozmnožování.**

Agronavigátor, 19. 1. 2005

Nebezpečí BSE

Spolkový veterinární úřad (BVET) si na svoje konto nepochybně připsal senzační úspěch. Avšak i v současné době je důležité, aby boj proti BSE nepolevil. Právní norma zabezpečuje pomocí poradenské služby a kontroly konsekvantní prosazení preventivních opatření komplexně od stáje až k finální konzumaci. Zvířata se totiž mohou nakazit prostřednictvím i velmi malého množství infikované tkáně. **Již v roce 1990 byl přijat zákaz zkrmování zvířecích mouček hovězímu dobytku.** Od roku 1993 byla zavedena nutnost sterilizace všech odpadů zvířecího původu určené ke krmení všech druhů hospodářských zvířat. Sterilizace v tomto případě zahrnuje zahřívání materiálu za teploty 133 oC a tlaku 3 bary po dobu 20 minut. Nakonec bylo **zkrmování odpadů zvířecího původu zakázáno** u všech druhů hospodářských zvířat. **Až v roce 1999 byly počty klinických případů, tedy počty zvířat, která vykazovala klinické symptomy onemocnění uváděna ve statistických údajích.** Od tohoto časového okamžiku se sledují také odhalené případy z kontrolního programu.

V současné době probíhá ve Švýcarsku výzkum TSE u ovcí a koz. **Švýcarsko používá celosvětově aplikovaný testovací program na podezření na výskyt BSE a scrapie (klusavky).** Výskyt BSE u ovcí a koz nebyl dosud potvrzen. Ve Francii se v současné době dokonce uvažuje o podezření na výskyt BSE u jedné kozy.

Na otázku, **zda bude zrušen totální zákaz zkrmování živočišných mouček odpověděl ředitel BVET Hans Wyss, že se o tom neuvažuje,** protože je třeba také v budoucnosti zcela bezprecedentně eliminovat všechna možná rizika. Opatření přijatá ve Švýcarsku byla rovnocenná těm v EU, ačkoliv **švýcarské úřady neprovádějí žádné systematické testy suroviny z poražených zvířat, která je dále zpracovávána.** Systematické testy prováděly jen společnosti Migros a Coop od roku 2001; ke konci roku 2004 společnost Migros testování

prerušila. Protože inkubační doba u BSE může být delší než čtyři roky, nejsou testy podle názoru BVET smysluplným opatřením.

Agronavigátor, 28. 1. 2005

Evropská unie objevila první případ BSE u koz

BRUSEL 28. ledna - V Evropské unii se objevil první případ bovinní spongiformní encefalopatie (BSE) u koz. Případ byl zjištěn ve Francii a **šlo o kus poražený v roce 2002**. Uvedla to evropská exekutiva, která přiznala, že je to poprvé, co se nemoc šílených krav objevila u jiného zvířete než u dobytka. **Komise ale nesdělila, proč o případu informuje až nyní.**

"Evropská komise navrhuje zpřísnit testování, aby zjistila, **zda jde o ojedinělý případ,**" sdělila exekutiva zastupující všech 25 zemí Evropské unie. V EU platí řadu let preventivní opatření, která mají spotřebitele chránit před nákazou. Komise tvrdí, že by rizika měla být minimální, píše agentura Reuters.

Hospodářské noviny, 28. 1. 2005

Ve Francii se objevila první "šílená koza"

Největší světový producent kozích sýrů má problémy s BSE. O možnostech přenosu na člověka vědci zatím spekulují..

PAŘÍŽ 30. ledna - První případ "šílené kozy", který byl v pátek potvrzen ve Francii, dělá Francouzům trochu starostí kvůli kozím sýrům, jichž je tato země největším světovým výrobcem. Dotázaní vědci řekli, že není žádný důkaz o tom, že by kozí mléko bylo infekční, ale prozatím odmítají úplně vyloučit riziko přenosu nemoci na člověka.

Nákaza byla prokázána u kusu poraženého v roce 2002 v oblasti Ardeche na jihu země. Celé stádo pak bylo vybito. Ministerstvo zemědělství ale zdůraznilo, že Evropská komise nevydala žádné doporučení změnit stravovací návyky ohledně kozích výrobků.

Pro Francii nejde o bezvýznamnou věc. Koz se zde chová **1,2 milionu kusů a výroba kozího mléka a sýra je zde největší na světě** - 514 milionů litrů respektive 85.000 tun za rok. Skoro desetina sýrů směřuje na vývoz. Ve Francii tvoří kozí sýry asi šest procent celkové spotřeby a osm procent hodnoty tohoto trhu. Chovem koz se zabývá 10.000 chovatelů a roční obrat tohoto odvětví dosahuje jedné miliardy eur (30 miliard korun).

Vědci vidí možnou příčinu výskytu bovinní spongiformní encefalopatie (BSE) u kozy v tom, že i kozy byly krmeny směsmi s kontaminovanou masokostní moučkou. Nechtějí ale vyvolávat poplach. "Je nutné zjistit, zda šlo o ojedinělý případ. Pak by důsledky pro lidské zdraví byly nulové," řekl virolog Marc Eloit.

Případ francouzské "šílené kozy" byl první, kdy se BSE objevila u jiného zvířete než u hovězího dobytka.

Hospodářské noviny, 30. 1. 2005

Kozí BSE může být pro Francii rána

V zemi je na chov koz vázána produkce za miliardu eur

Vlnu obav vyvolala ve Francii páteční zpráva potvrzující přenos bovinní spongiformní encefalopatie (nemoci šílených krav, BSE) na kozu. Francie, kde byl první případ „šílené kozy“ potvrzen, je **největším světovým výrobcem kozího sýra**. Vědci sice nedisponují žádným důkazem, že by kozí mléko, z něž se delikatesa vyrábí, bylo infekční. Přesto však odmítli jednoznačně vyloučit riziko možného přenosu nákazy na člověka.

Kozí BSE byla prokázána u kusu poraženého v roce 2002 v oblasti Ardeche na jihu země. Celé stádo bylo následně vybito. Francouzské ministerstvo zemědělství zdůraznilo, že Brusel nevydal žádné doporučení změnit stravovací návyky ohledně kozích výrobků. Během

příštích šesti měsících se experti nicméně chystají prověřit v 25 státech Unie 200 tisíc koz z celkem 11,5 miliónu chovaných zvířat.

Za možnou příčinu výskytu BSE koz vědci považují krmné směsi s kontaminovanou masokostní moučkou. „Je nutné zjistit, zda šlo o ojedinělý případ. Pak by důsledky pro lidské zdraví byly nulové,“ uvedl virolog Marc Eloit. Například u kravského mléka je podle Eliota absolutní jistota, že je bezpečné. Ve Francii bylo loni diagnostikováno 54 případů BSE u krav, letos bylo dosud potvrzeno pět případů.

Kvůli BSE bylo v minulých letech utraceno několik miliónů zvířat, především v Británii. Pokud kontaminované maso snědí lidé, mohou se nakazit obdobnou formou onemocnění, tzv. CreutzfeldtovouJakobovou chorobou (CJD), která vede k nervové paralýze a smrti postiženého. Za devět let, kdy Světová zdravotnická organizace případy CJD sleduje, se jí nakazilo 139 lidí, z nichž většina zemřela.

Jen ve Francii se chová celkem 1,2 miliónu kusů a **výroba kozího mléka a sýra je zde největší na světě** - 514 miliónů litrů za rok. Skoro desetina sýrů směřuje na vývoz. Ve Francii tvoří kozí sýry asi šest procent celkové spotřeby a osm procent hodnoty tohoto trhu. **V zemi je celkem 10 tisíc chovatelů koz a roční obrat tohoto odvětví dosahuje jedné miliardy eur (30 miliard korun).**

Právo, 31. 1. 2005

Co také v souvislosti s BSE v regionu zaznělo?

*** Jak se mohlo BSE do ČR vůbec dostat?**

Josef Duben, mluvčí Státní veterinární správy: **Stále se o tom spekuluje, u nás se totiž nikdy závadnými masokostními moučkami z Velké Británie nekrmilo.** Podle některých odborníků proto může být BSE způsobeno dokonce i genetickou mutací.

*** Co to vlastně ta nemoc šílených krav je?**

Josef Duben, mluvčí Státní veterinární správy: **Je to infekční onemocnění skotu, které se u zvířat projevuje v mozku.** Napadené zvíře se chová podivně, začne špatně chodit, padat atd.

*** Hrozí člověku při pozření masa nebo mléka napadeného zvířete nějaké riziko?**

Josef Duben, mluvčí Státní veterinární správy: Ne, žádné riziko lidem nehrozí. U každého poraženého zvířete se totiž z preventivních důvodů likviduje nervová tkáň, hlava, mozek, uzliny, mícha, a i kus střeva, aby se tyto části nemohly dostat do potravního řetězce lidí.

*** Proč se vlastně musejí vrstevnice nakaženého skotu vybíjet, když přenos nemoci z krávy na člověka prokázán nikdy nebyl?**

Waldemar Stiksa, ředitel Krajské veterinární správy ve Zlíně: Vyplyvá to z naší legislativy, která je takto sladěná s legislativou Evropské unie. **Odborníci řekli, že to tak bude, a my se proto jejich nařízeními řídíme. Zákony, vyhlášky a veškeré směrnice EU jsou prostě pro naši republiku od vstupu do Unie závazné.**

*** Jak je to s úhradami škod zemědělským družstvům, u nichž se BSE objevilo?**

Josef Duben, mluvčí Státní veterinární správy: Případná porážka krav sice může způsobit postiženým zemědělským společnostem okamžité ekonomické problémy, nicméně většinou to likvidaci firmy neznamená. **Způsobenou škodu totiž družstvům hradí v plné výši stát. A navíc, pokud jsou družstva pojištěna, tak dostanou peníze ještě i od pojišťoven.** Takže teoreticky na tom mohou dotčené společnosti i vydělat, což je také případ předchozích chovů, v nichž se BSE objevilo. **V podstatě ve všech předchozích případech si hospodáři pořídili stáda ještě lepší, než měli předtím.**

Dobry den s kurýrem, 31. 1. 2005

Japonsko hlásí první oběť lidské nemoci BSE

TOKIO - Japonsko včera potvrdilo první případ úmrtí člověka na lidskou formu nemoci šílených krav BSE. **Přibližně padesátiletý muž se nakazil novou podobou Creutzfeldt-Jakobovy nemoci (CJD) při svém měsíčním pobytu v Británii v roce 1989.**

Ministerstvo zdravotnictví, práce a sociálního zabezpečení uvedlo, že muž zemřel loni v prosinci.

První případ BSE u krávy objevili v Japonsku v roce 2001. „Později se vyskytl podezřelý případ možného přenosu choroby na člověka u malého děvčátka, avšak laboratorní testy tuto hypotézu vyloučily,“ uvedl Tecujuki Kitamoto, profesor tokijské univerzity a šéf expertní komise pro studium CJD.

Případy formy CJD na člověku zaznamenali podle Světové zdravotnické organizace kromě Británie (148 úmrtí) také ve Francii, Kanadě, Irsku, Itálii a USA. **Vědci odhadují, že inkubační doba nemoci se může pohybovat od deseti do dvaceti let.**

Právo, 5. 2. 2005

Odcházel z kafilérie spokojeni

Žichlínek - Dva inspektoři z Evropské unie navštívili především firmu Asanace v Žichlínce na Ústeckoorlicku, jež se zabývá likvidací živočišných odpadů. **V podniku již bylo kvůli tzv. nemoci šílených krav (BSE) zlikvidováno přibližně 2000 kusů dobytka a další stovky budou následovat.** Nebylo zjištěno nic, co by vedlo k uzavření nebo vydání mimořádného veterinárního opatření. Emisaři se v Žichlínce zajímali o stav a označení druhů svozové a dopravní techniky. Prověřovali průběh dezinfekce, postupy při příjmu živočišného materiálu a stav likvidační linky. **"Návštěva končila kontrolou odbytu masokostní moučky, která míří ke spálení do cementáren,"** uvedl jednatel kafilérie Václav Jordán.

Noviny Chrudimska, 26. 2. 2005

Francie hlásí 101 případů lidské verze nemoci šílených krav

Jde o někdejší dětské pacienty léčené růstovým hormonem

PAŘÍŽ - **Ve Francii onemocnělo 101 lidí smrtelnou Creutzfeldt-Jacobovou chorobou (CJD) poté, co byli jako děti v letech 1983 až 1985 léčeni růstovým hormonem.** Většina infikovaných přitom již zemřela. Uvádí se to ve zprávě mezinárodní expertní komise, z níž včera citoval pařížský list Le Figaro.

Nemoc se zatím vyskytla jen u lidí léčených v uvedených letech, i když hormon byl dalším pacientům podáván předtím i potom. Růstový hormon byl ve Francii až do roku 1988 získáván z podvěsku mozkového zemřelých, pak Francie, podobně jako některé země už krátce předtím, **přešla na hormon syntetický.** Podle deníku onemocnělo CJD po léčbě růstovým hormonem i 40 britských a 25 amerických pacientů.

Komise zkoumala, **proč bylo ve Francii nakaženo CJD mnohem více lidí.** Ve zprávě konstatuje, že „některé nešťastné okolnosti“ mohly zvýšit pravděpodobnost, že bylo použito podvěsků mozkových lidí, kteří byli zasaženi CJD, aniž se to vědělo. **Šlo hlavně o to, že podvěsky byly získávány ze zesnulých pacientů.**

Komise dospěla k závěru, že u lékařů nešlo o nedbalost, ale o nevědomost. Šestí z nich přesto hrozí soud.

V ČR bylo dosud růstovým hormonem léčeno asi 700 dětí.

Právo, 10. 3. 2005

Zemědělci z Pojizeří se vzpamatovávají z BSE

LOMNICE NAD POPELKOU - **Nemoc šílených krav (BSE), která nedávno prošla oblastí Pojizeří, je dosud pro zdejší zemědělce zlý sen. Nemoci BSE zde padlo za obět' přes jeden tisíc kusů dobytka, většinou dojníc v produktivním věku.**

Nejvíce zdecimovala podnik Zeos v Lomnici nad Popelkou na Semilsku, kde museli utratit skoro pětistovku krav z třítisícového chovného stáda. Zbytek z tohoto počtu putoval do kafilerie z podniků na Semilsku, Liberecku a Jičinsku, které s lomnickým Zeosem kooperovaly. »Do původního stavu vybitého chovného stáda nám ještě schází zhruba osmdesát kusů. Většinu **škod, které šly do desetimiliónů korun, což pro zemědělský podnik představuje zdrcující ránu, zaplatil stát a pojišťovny,** « konstatoval ředitel podniku Zeos v Lomnici nad Popelkou Jiří Lacina. »Trvalo nám ale půldruhého roku, než jsme se trochu vzpamatovali,« dodal Lacina. **Ztrátu způsobenou pokleslou produkcí mléka a masa pojišťovny ani stát nehradí.**

Nehlouho po lomnické tragédii diagnostikovali veterináři v pořadí dvanáctý případ boviní spongiformní encefalopatie u čtyř a půlleté krávy chované v podniku Agro Český Ráj Všeň na Semilsku. BSE se však týkala hlavně Kalenské zemědělské společnosti a. s. z Dolní Kalné na Trutnovsku, odkud nakažená kráva pocházela. **Dobytěk utracený kvůli BSE skončil jako tzv. úsušky, které posloužily jako přísada topiva v cementárnách.** Vniveč nepřišly **pouze kůže, uplatnil je koždělný průmysl.** »Vysokobřezí krávy se před utracením ještě stačily otelit a šly v rámci stanovené tříměsíční lhůty na porážku jako poslední,« poznamenal mluvčí Státní veterinární správy Josef Duben. »Pokud byli zemědělci dobře pojištěni, dostali peníze od pojišťoven. Z ně ti, které BSE v minulosti postihla, si pořídili možná kvalitnější stáda,« tvrdí Duben. **Kvůli dosud sedmnácti případům BSE se zatím muselo v České republice utratit přes 3 000 kusů dobytka.** Počínaje rokem 2001, odkdy pokračuje pravidelná kontrola na jatkách, se vyšetřilo na BSE 750 tisíc kusů dobytka.

Haló noviny, 10. 3. 2005

Vědci podali důkaz o infekčnosti prionů

GALVESTON, USA - Priony jsou zdeformované proteiny, schopné reprodukce v těle. Souvisejí s nemocí šílených krav (BSE). Koncept i název prionů navrhl v roce 1982 Stanley Prusiner z Kalifornské univerzity v San Francisku, což mu později vyneslo Nobelovu cenu. Přesto zbyli skeptikové, kteří za BSE spatřují viry. Claudio Soto s kolegy z Texaské univerzity nyní oznámil v časopise Cell historický výsledek. „**Ve zkumavce“ připravili umělý prionový infekční materiál se stejnými biochemickými vlastnostmi, jaké mají přírodní priony.** Poté ho naočkovali křečkům do mozku. Zvířata do čtyř měsíců onemocněla a do šesti uhynula.

Lidové noviny, 25. 4. 2005

BSE: miliardy nepomohly

Prvních padesát z více než dvou set krav půjde dnes ve špičkovém zemědělském podniku Trhový Štěpánov na jatka. Budou utraceny kvůli tomu, že se v chovu vyskytlo jedno zvíře nemocné BSE, a zabijí je přesto, že **nikdo nepochybuje, že všechny kusy budou zdravé.** Stejně tomu bylo v předchozích 17 případech, kdy se v Česku objevila nakažená zvířata. Veterináři pak utratili dalších více než 2700 zdravých kusů, takzvaných vrstevnic z postižených chovů.

Je to proto, že vědci stále přesně nevědí, co BSE způsobuje. **"Nikdy se také nezjistilo, jak se krávy mohly nakazit," říká Zbyněk Semerád ze Státní veterinární správy.**

Je systém správný?

I to je důvod, proč se EU stále drží systému, který nezaručuje před nemocí "šílených krav" bezpečí. **Přitom unie už utratila kvůli BSE, která může vyvolat i smrtelnou Creutzfeldt-Jakobovu chorobu u člověka, miliardy eur a desítky tisíc zvířat.** Jen Česko za testy na BSE zaplatilo od roku 2001, kdy se zde objevil první případ nemoci, **zhruba jednu miliardu korun. Přes 120 miliónů stály kompenzace rolníkům** a preventivní porážky zdravých zvířat zničily podnikatelům léta budované chovy.

I veterináři proto stále častěji kladou otázku, zda je správná současná prevence proti BSE, kdy se zabíjejí všechny krávy, které mohly konzumovat stejné krmivo jako nemocný kus. Nemoc se totiž podle zatím uznávaného názoru vědců **může šířit masokostní moučkou**, jež bývala k výkrmu povolena.

"V praxi se to však ještě neprokázalo," připomíná prorektor Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně Zdeněk Pospíšil. "V Bruselu jsem vysvětloval, aby se jako model k diskusi vzalo právě Česko. Vždyť to, že žádný z dalších kusů v postižených chovech nemocný nebyl, o něčem svědčí," dodává.

Unie: vše při starém

Vědci už také hovoří o tom, že jinou příčinou vzniku BSE může být dědičná dispozice zvířat nebo takzvaný spontánní výskyt - bez přesně určené příčiny. "Evropská unie ale zatím pravidla týkající se vrstevnic nemocných zvířat měnit nehodlá," říká mluvčí českého zastoupení komise Jaromír Levíček.

Prorektor Pospíšil pak přidává další možný důvod, proč Brusel nechává vše při starém. **"Farmáři dostávají za zabitá zvířata kompenzace a v celé unii je přebytek potravin," uvedl.**

Zemědělci z postižených chovů mají na rozdíl od veterinářů zcela jasno - podle nich příčina nemoci v krmivu není. "Všechno jsme prověřovali nejen my, ale samozřejmě i státní kontrola - a na nic se nepřišlo. **K vybíjení zdravých zvířat prostě důvod nevidíme. Bavíme se, zda je etické spalovat přebytek obilí, a zabíjet zdravá zvířata nám nevadí?" ptá se například Vladimír Hovad, ředitel firmy Silyba z Dolní Dobrouče na Ústeckoorlicku.**

Kvůli BSE loni musel podnik utratit dalších 59 zdravých krav.

Číslo o BSE v Česku

Zatím potvrzeno 18 případů.

První výskyt v červnu 2001 v Dušejevě na Jihlavsku.

Poslední případ v Trhovém Štěpánově na Benešovsku.

V postižených chovech bylo nebo bude preventivně utraceno 3006 zdravých zvířat.

Na kompenzaci od státu (vedle pojištění) dostali chovatelé 121 miliónů korun*.

Do března 2005 veterináři prověřili při porážkách na jatkách 744 000 zvířat.

Náklady na testování dosáhly zhruba jedné miliardy korun.

*Poznámka: bez posledního 18. případu

Hospodářské noviny, 27. 4. 2005

Na šílené krávy si veřejnost už zvykla, zemědělce po čtyřech letech straší dál

Vysočina - První tuzemský výskyt BSE v Dušejevě na Jihlavsku před čtyřmi roky rozpoutal lavinu emocí. Dnes každý další nechává veřejnost kromě postižených v klidu.

Černý Petr vyšel na Dušejev

Předseda ZD Dušejev Zdeněk Bartošík nerad vzpomíná na dny po 5. červnu 2001. Veterináři si podávali dveře s hygieniky a vojáky ženijního pluku, **který měl na 130 krav zahrabat do obří jámy. Infikovaný kus skončil v plamenech speciální pece v jihlavském Motorpalu.** Celý kontejner biologického odpadu z jatek spálili hasiči za Dušejevem. Sloupy černého dýmu z hromad hořících pneumatik dávaly vědět o tom, že se děje něco mimořádného. "Byl to šok, ledová sprcha. **Všichni počítali, že Česko je bezpečná země, a najednou jsme to byli my, komu jediná kráva rozpoutala běsnění,**" přiblížil Zdeněk Bartošík. Patnáct dnů rozhodování, jak a kde krávy porazit a kam s těly, přešlo v den D. Vojáci a policisté neprodyšně uzavřeli prostor s vyhloubeným pohřebištem a veterináři se pustili do zabíjení.

Vysočina má čtyři případy

Osmnáct případů BSE od první potvrzené nákazy před čtyřmi lety zaplatili zemědělci porážkou 2500 zdravých krav. V kraji Vysočina potvrdily testy BSE čtyřikrát. Dnes se

nakažené kusy separátně spalují. **Příbuzná a blízká zvířata končí jako kafilerní tuk ke spálení v cementářenské rotační peci.**

Pohled do jámy byl děsivý

"Nejhorší ze všeho bylo, když zabíjení skončilo a jáma byla plná krav. Museli jsme čekat na výsledky dalších testů. Pohled byl děsivý, nikomu bych to nepřál," připomněl předseda Bartošík s tím, že od nahánění dobytka a asistence u porážky poslal ošetřovatele krav pryč. "Sehnali jsme všechny možné řidiče, pomocníky a brigádníky, aby na zabíjení nemuseli ti od krav koukat," vzpomněl Bartošík. Na oplocení tzv. záhrabu visí dodnes opelichané věnečky snad od dojiček, kterým krávy přirostly k srdci.

Smůla padala i na jiné chovy

Dva měsíce po Dušejovu padla smůla na družstvo Světnov na Žďársku. Světnovští měli štěstí v neštěstí, neboť veterináři **vybrali a porazili jen pět krav.**

Pátý republikový a třetí výskyt v kraji

Vysočina zmrazil úsměv v červnu 2003 chovatelům v Dolních Lažanech na Třebíčsku. Vzápětí jim odlehlo s tím, že **na smrt půjde jen šest kusů.** Ve srovnání s Lažanami se cítili za pět měsíců velmi špatně zemědělci z Lomnice nad Popelkou na Semilsku. Museli utratit bezmála devět set krav.

Další los padl na Hodice

Letošní druhý pozitivní test BSE vyvedl z míry **hospodáře Zemědělského družstva Roštýn Hodice na Jihlavsku.**

"Od dubna jsme navázeli do kafilerie ve Ždichlítku zvířata ve třech etapách. Tam utratili, **sešrotovali a spálili našich 256 krav. Chov byl jedním z nejlepších na Jihlavsku a mezi prvními v republice.** Ani se neptejte, jak to postihlo naše lidi," přiblížil předseda ZD Roštýn Jiří Pittner s tím, že souhra náhod zničila mnohaletou práci.

Vysočina - noviny Havlíčkovobrodská, 11. 6. 2005

Američané se nás nebojí

V tomto týdnu od pondělí 13. do pátku 17. 6. prověřovala skupina pěti pracovníků z amerického resortu zemědělství úroveň našeho státního veterinárního dozoru z hlediska garancí zdravotní nezávadnosti případných dovozů potravin a surovin živočišného původu z ČR do USA. Kromě ČR navštíví i další nové členské země EU a všude kromě jiného mají zájem o postup proti klasickému moru prasat a vezikulární chorobě prasat, se kterým ČR nemá problém.

Navštívili kromě Státní veterinární správy ČR a pracovišť krajských veterinárních správ v Českých Budějovicích a v Brně, inspektoráty v Břeclavi, Kroměříži a Uherském Hradišti i některé zpracovatelské závody, jako například jatka, shromažďovací středisko pro obchodování se zvířaty, či sběrné místo zvěřiny.

Americká mise konstatovala, že **úroveň našeho státního veterinárního dozoru je legislativně i prakticky na úrovni ostatních členských zemí EU. Podle slov jejich vedoucí, Kelly Rhodes, účinnost našeho veterinárního dozoru odpovídá rovněž americkým požadavkům.** Výslovně uvedla, že dojem z úrovně našeho státního veterinárního dozoru je velmi příznivý. Mise neshledala u nás žádná zdravotní rizika, která by mohla vyplývat z nepříznivé nálezové situace.

Američtí odborníci kvitovali s potěšením i to, co EU uznala v loňském roce, a to, že je ČR **celé řady onemocnění zvířat prostá (tj. brucelózy, leukózy a tuberkulózy skotu, Aujeszkyho choroby prasat, brucelózy ovcí a koz a vztekliny)** a i to, jakým způsobem je u nás organizován a prováděn monitoring BSE. Přesvědčili se též o tom, že se v ČR od roku 1999 nevyskytuje **klasický mor prasat**, ačkoli na Slovensku a Rakousku je toto onemocnění prasat stále obvyklé, dále, že je u nás zvládnutá **vezikulární choroba prasat, a že je tudíž**

možné obchodovat vepřovým masem i masem divokých prasat. Opět Kelly Rhodes: „ Co se týká klasického moru prasat a vezikulární choroby prasat, odjíždíme z ČR s úlevou“. Podle Milana Maleny, ústředního ředitele Státní veterinární správy ČR, je hodnocení amerických odborníků opět dalším významným potvrzením dobré práce českého státního veterinárního dozoru.

Letos pak očekáváme určitě ještě jednu misi z USA, která má prověřit konkrétní zájemce o vývoz svých produktů na americký trh. V podstatě půjde o ověření, zda jsou s to splnit americké veterinární požadavky na dovoz surovin a potravin živočišného původu do USA.

Josef Duben, tisk. mluvčí SVS ČR, 17. 6. 2005

EU: 257 případů BSE

Systém hlášení výskytu nálezů zvířat v EU (ADNS) eviduje za období 1.1.-3.6.2005 celkem 257 případů BSE v Evropě. Největší výskyt je **stále ve Velké Británii - téměř polovina všech nálezů(126)**, následuje Španělsko (42) a Irsko (29). Nad 10 případů hlásí Německo (18), Portugalsko (17) a Polsko (13). Po třech výskytech eviduje Itálie a ČR, po dvou pak Francie a Švýcarsko. Jeden případ BSE se ve sledovaném období diagnostikoval na Slovensku a v Belgii.

Agris, 17. 6. 2005

Dušejevské pohroma BSE nepoložila

Čtyři roky poté: obec má šanci na titul Vesnice roku

Dušejev - **Tělo právě utracené krávy, visící na háku autojeřábu.**

Až bude jednou někdo vybírat obrazy charakterizující přelom tisíciletí v Česku, může bez obav použít záběry s tímto chmurným obrazem.

Symbolizuje lidský strach. Jsou to právě čtyři roky, co různé variace těchto snímků a záběrů obletěly tuzemská média, některé se dostaly i dál v Evropě.

Ta kráva byla dojnící z chovu farmy v Dušejevě na Jihlavsku. **Za obět' speciální porážecí linky tady toho dne padlo celkem 134 kvalitních dojnic. Pro družstvo byl 15. červen 2001 z nejčernějších v historii.**

Utracené krávy pocházely z chovu, v němž se poprvé v Česku objevila také kráva s pozitivním nálezem BSE - nemoci šílených krav, která se možná přenáší i na člověka.

Porážku nařídilo ministerstvo zemědělství pro získání informací o nákaze. „Nerad na to vzpomínám. Ale tehdy jsme se rozhodli, že co nejdříve chov opět obnovíme do podoby před nálezem nákazy,“ říká předseda družstva Zdeněk Bartošík.

Na Dušejev padl stín: **farma přišla o třetinu svých dojnic z nejlepšího chovu.** Přežije farma takovou ránu? Zaměstnává stovku lidí, polovinu z nich z Dušejova. Kdyby padla, byl by tu každý pátý bez práce. Farma krutý řez přečkala, kvůli BSE zde nebyl nikdo propuštěn. „Nebylo to nic příjemného, občas si na to lidé i teď vzpomenu. Ale obec se s tím vyrovnala,“ řekla starostka Dušejova Zdeňka Dubová.

Vyrovnila se i farma - koncem září už měla stádo díky dobrému pojištění proti nákaze v původní síle.

Lidé zde byli v napětí, které zvyšovali **neustále přijíždějící novináři a televizní štáby, nad farmou vzlétali v pronajatých letadlech fotografové**, družstvo navštívil ministr zemědělství Jan Fencel. **V Jihlavě přitom krátce předtím ministři demonstrativně pojídali tatarské bifteky**, aby ukázali, že BSE se není třeba bát.

Vybité krávy už vesnici netrápí

S odstupem čtyř let se taková **hysterie zdá až neskutečná - mediálně už BSE zdaleka prostě zdaleka není tématem číslo jedna.**

Nemoc šílených krav už nevyvolává paniku, i když nyní testy odhalily zřejmě devatenáctý případ BSE v Česku v Neplachovicích na Moravskoslezsku a porážecí linky dál preventivně pracují.

Dušejov měl smůlu, že byl první, **tehdy si proti své vůli užil týden pochybné televizní slávy.** „Tehdy a dnes se nedá srovnat. V té době se na nás zaměřila média mnohem více než nyní, kdy už je devatenáctý případ,“ vzpomíná Zdeněk Bartošík. Družstvo nezažilo po nepříjemném „zviditelnění“ nechuť firem odebírat maso. „Kostelecké uzeniny braly od nás maso stále. **Právě ony totiž způsobily, že se našla nákaza v těle jedné z krav.** Jako první se v republice totiž rozhodly dělat u poražených testy na BSE. **Kdybychom tehdy dali onu krávu jinam, nic by se nedělo, protože jiná jatka je ještě nedělala,“ řekl Bartošík.**

MF Dnes, 17. 6. 2005

Druhý případ nemoci BSE v Rakousku

V Rakousku se vyskytl nový případ tzv. nemoci šílených krav (BSE), teprve **druhý v historii země.** Ve Vídni to včera potvrdili rakouská ministryně zdravotnictví Maria Rauchová-Kallatová a ministr zemědělství a životního prostředí Josef Pröll. Poprvé se v Rakousku objevila kráva nakažená BSE v prosinci 2001.

„Spotřebitelům žádné nebezpečí nehrozí,“ ujistili. **Zbývajících šest kusů ze stejného stáda již bylo poraženo a u všech byly výsledky testů negativní.** „Šlo o výjimečný případ, systém funguje,“ dodal Pröll.

Podle agentury APA pocházel 11 let starý infikovaný kus z malého alpského chovu v Kleinwalsertalu v západní spolkové zemi Vorarlberg, která hraničí s Německem, Švýcarskem a Lichtenštejnem. Uhynulá kráva byla převezena do Německa, kde se diagnóza BSE potvrdila.

Zatím není jasné, jakým způsobem se zvíře mohlo nakazit. Podobně jako jiné země i Rakousko na jatkách testuje na BSE dobytek starší než třicet měsíců. Ročně provede kolem 200 000 testů.

Právo, 23. 6. 2005

Svítá nešilným kravám naděje?

BRNO - Slova pochybností o zavedené představě šíření nemoci BSE a naděje na možnost, že v ČR nebudou vybíjena tak početná stáda krav kvůli podezření na BSE jako dosud, zazněla na **společné tiskové konferenci představitelů Agrární komory a Komory veterinárních lékařů ČR v Brně.** Naději, že vybíjení již nebude dosahovat takových rozměrů, prezentoval Prezident Komory veterinárních lékařů Jan Bernardy, jenž by chtěl jednat o úpravě příslušné normy. Konstatoval, že dosud při 20 kusech nakažených BSE bylo utraceno asi 2400 zvířat a dalších asi 400 to čeká. Podle dosavadní normy EU kohorta zvířat určených k likvidaci zahrnuje všechna starší a mladší o rok, která přišla s pozitivní krávou do styku. Vybíjení velkých stád je podle Bernardyho českou specialitou, neboť nikde v EU, snad pouze v SR, nedosahují chovy 500 a více kusů jako u nás. **Veterinář Josef Hlásný upozornil na to, že až na výjimky jsou poráženy kvalitní chovy s vysokou produkcí mléka,** což je jediná komodita, za níž mohou zemědělci slušně utržit. Hlásný se též domnívá, že **BSE není nakažlivé onemocnění, ale je způsobeno nadměrným přidáváním bílkovin do krmiva.** Opírá se o fakt, že v likvidovaných kohortách se ani jednou nezjistil další nakažený kus. To potvrdil i šéf Státního veterinárního ústavu v Jihlavě Pavel Barták, kde se testy na BSE provádějí. Barták sice s hypotézou svého kolegy nesouhlasí, ale spolu s Bernardym mu dává za pravdu v tom, že jednání o vybíjení menších kohort jsou na místě. Veterináři ale za větší problém považují, že v našich chovech uhynie ročně 30 000 kusů hovězí dobytka. Tuto cifru označil šéf KVL Bernardy za unikátní. Hlavní příčinu spatřuje v nedostatečné péči o zvířata,

jež jsou pro mnohé vlastníky jen strojem na zisk, nikoli zvířetem, o které je třeba se řádně starat... Zdroj; Haló noviny; 29. června 2005, (did)

I náš úspěch

I za úspěch tlaku České republiky v Bruselu je možné považovat ústupky, které Evropská komise navrhuje v přísných opatřeních proti nemoci šílených krav (BSE). **Nadějně vypadá zejména možnost zastavit nesmyslné zabíjení zvířat a následnou likvidaci jejich těl jen proto, že se kdysi dávno najedly stejného krmiva jako kus, u něhož se po létech zjistilo BSE.** Logičtější již bylo porážení potomků nakažené dojnice. Na něj se kupodivu omezila opatření ve Velké Británii, kde byl přitom počet onemocnění ve srovnání s ostatními zeměmi rekordní: **184 tisíc proti necelým pěti tisícům pozitivně diagnostikovaných zvířat ve zbylé evropské čtyřadvacítce.** Když další jednání dopadnou dobře a nemocných zvířat u nás nebude prudce přibývat, je možné, že se v dohledné době dočkáme toho, **že všechny dojnice z kohorty pokojně dožijí svůj aktivní život.** I kdyby mezi nimi náhodou bylo nakažené zvíře - a tato pravděpodobnost je, jak vyplývá ze statistiky, asi 15 ku 42 tisícům, pak stejně platí několikanásobné ujištění vědců, že mlékem se tato choroba nepřenáší. Přijatelnější než dnešní krutá praxe je **i druhá varianta zvažovaná komisí. Podle ní by se sice zvířata v kohortě zabíjela** jako doposud, ale v případě, že budou shledána zdravými, by se s nimi dále nakládalo jako s jakýmkoliv jiným zdravým poraženým kusem. Skončila by tedy v podobě masa a masných výrobků na stole spotřebitelů.

Zemědělec, 25. 7. 2005

Unie asi zmírní přístup k BSE

Dokument označený jako **roadmap (tedy zhruba plán cesty)** poskytuje nástin možných budoucích změn v opatřeních Evropské unie v boji proti přenosným spongiformním encefalopatiím (TSE), a to v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém horizontu. Důvodem, proč se komise začala touto záležitostí zabývat, není jen tlak některých členských států na zmírnění určitých opatření (např. **ČR dlouhodobě žádá o zúžení kohorty zvířat,** která je nutné porazit při prokázání onemocnění). Zejména ji k tomu vedl **významný pokles v počtu pozitivních případů BSE diagnostikovaných v EU, který je možné pozorovat v posledních několika letech.** Komise jej přičítá právě tomu, že unie zavedla velmi přísná opatření na vymýcení této choroby. Přestože zmíněný dokument zvažuje změny a zmírnění některých opatření, zůstává samozřejmě i nadále jasnou prioritou bezpečnost potravin a ochrana zdraví konzumentů. **"Unie udělala obrovský krok ve svém boji proti BSE a stálý pokles počtu případů je svědectvím, že přísná komplexní opatření EU na potlačení této choroby byla na místě,"** prohlásil Marko Kyprianou, komisař pro ochranu zdraví a spotřebitele. Zároveň ujistil, že komise nechce zastavit monitoring choroby u poražených i uhynulých zvířat. Žádné změny opatření podle něj neovlivní základní cíle, jimiž je vymýcení tohoto onemocnění a ochrana spotřebitelů. Dokument je podle něj jen ohlasem na pozitivní vývoj v nakažové situaci v EU. Výrazný pokles diagnostikovaných onemocnění ilustrují výsledky monitoringu (viz tab). V loňském roce bylo v celé evropské pětadvacítce **pouze 850 případů BSE, ve srovnání s 2129 nemocnými kusy v roce 2002** v původní evropské patnáctce. Roky narození pozitivně diagnostikovaných zvířat naznačují, že **nejvíce kusů se nakazilo krmivem v letech 1994 až 1995.** Po zákazu zkrmování masokostní moučky přežvýkavci se projevil pokles. Další snížení předpokládané po úplném zákazu přidávání masokostní moučky do krmiv **všech hospodářských zvířat (tedy i prasat a drůbeže) v roce 2001,** který měl zamezit možné kontaminaci krmiv pro přežvýkavce, bude možné čekat v následujících letech. Vzhledem k inkubační době choroby se efekt tohoto opatření nemohl zatím náležitě projevit. Monitoring také ukázal, že průměrný věk pozitivně diagnostikovaných kusů mezi zvířaty poraženými na normálních jatkách (tedy považovanými za zdravé) vzrostl

mezi roky 2001 a 2004 ze 76,2 měsíce na 95 měsíců. Průměrný věk těchto zvířat v nových členských státech je 79,9 měsíce. I z toho **komise usuzuje, že k infekci došlo před přijetím přísných opatření unie.**

Možné změny

Dokument nastiňuje možné změny, které by unie mohla v budoucnu přijmout v oblastech, jako je odstraňování specifického rizikového materiálu (SRM), zákaz zkrmování masokostních mouček a monitoringové programy. Bude sloužit jako základ pro diskusi s členskými státy, Evropským parlamentem a ostatními zainteresovanými stranami. Specifický rizikový materiál **Za specifický rizikový materiál (SRM) se u skotu považuje lebka včetně mozku a očí, mandle a mícha skotu staršího 12 měsíců a střeva od dvanáctníku po konečník skotu všech věkových kategorií.** U ovcí a koz jde o lebku včetně mozku a očí, mandle a míchu jedinců starších 12 měsíců nebo těch, kteří mají prořezané trvalé řezáky, a dále slezinu ovcí a koz všech věkových kategorií. **Zpracovatelé také nesmějí separovat maso z kostí skotu, ovcí a koz.** Dokument upozorňuje, že jakékoliv zmírnění tohoto opatření musí být vědecky odůvodněno. Upozorňuje však na to, že koncem letošního dubna Evropský úřad pro bezpečnost potravin vyjádřil svůj názor, **že by věkový limit zvířat, z nichž je nutné odstranit nervovou tkáň, mohl vzrůst z 12 na 21 nebo dokonce 30 měsíců.** Vycházel přitom z velmi řídkého počtu případů BSE diagnostikovaného u mladých kusů. Zákaz zkrmování Jednou z možností zmírnění tohoto opatření je přidávání rybí moučky do krmiv pro přežvýkavce. Touto otázkou by se měl letos zabývat Evropský parlament (zatím je povolena jen do krmiv pro monogastry, tedy drůbež a prasata). Další možností, která by se měla v budoucnu zvažovat, **je používání masokostních mouček do krmení pro monogastry.** Na vyhodnocení vědeckého odhadu rizika závisí také budoucí osud dnes platného zákazu používání loje do krmiv či potravin. Monitorovací programy Skot: **Dnes se testují všechna riziková zvířata starší 24 měsíců (uhynulé a nutně poražené kusy a zvířata s klinickými příznaky) a všechny skot poražený na normálních jatkách ve stáří nad 30 měsíců (to je celkem deset milionů kusů za rok).** Autoři dokumentu k tomu poznamenávají, že náklady, které se v roce 2002 vynaložily na jeden pozitivní případ ve skupině zvířat ve stáří 30 až 35 měsíců, činily 302 milionů eur.

Kategorizace zemí podle rizika BSE

Kritéria používaná pro tuto kategorizaci by se měla zjednodušit a nové závěry z ní by se měly objevit do poloviny roku 2007. **Vycházet se bude asi ze tří kategorií** schválených na jednání Světové organizace pro zdraví zvířat (OIE) letos v květnu. Ty dělí země na: - se **zanedbatelným rizikem BSE,** - s **kontrolovaným rizikem BSE,** - s **nedefinovaným rizikem BSE.** Otázky kohorty U skotu je podle zmíněného dokumentu cílem zastavit nebo oddálit bezprostřední porážení a likvidaci celé kohorty. Přitom jde o dva typy zvířat, tedy kohortu potomků a kohortu jedinců, kteří dostávali stejnou potravu. **Záměrem je oddálit likvidaci zvířat až na konec jejich produktivního věku, jak předpokládá OIE, nebo dovolit využít poražená zvířata v lidském potravním řetězci (tedy na výrobu potravin),** pokud se při jejich testování prokáže, že nejsou nakažena BSE..

Zemědělec, 25. 7. 2005

Ovce přenášejí BSE na jehňata

Britové stále ještě nemají jasno, jestli se některé ze **40 milionů britských ovcí nakazily hovězími priony.** V Británii trápí ovce jejich vlastní prionové onemocnění skrapie. Odhaduje se, že ročně uhynie na tuto chorobu asi 4 000 ovcí. Otázku, zda některé z těchto ovcí nehostí v těle hovězí priony a netrpí proto chorobou BSE, se pokusili britští veterináři rozlousknout už několikrát. Momentálně prošly testy vzorky mozkové tkáně 2 700 ovcí uhynulých na prionové onemocnění a u dvou nebyla možnost nákazy hovězími priony vyloučena. Zkoumání pokračuje. Už dříve byla ale prokázána BSE u koz – v Británii a Francii.

Britové nezkrmují masokostní moučku oficiálně od roku 1988, a proto mnozí lidé otázku ovčí BSE odmítají s odůvodněním, že nakažené ovce jsou už dávno v ovčím nebi. Výsledky výzkumu zveřejněného nedávno ve vědeckém časopise Veterinary Record ale dokazují, že se hovězí priony mohou udržovat v ovčí populaci podobně jako priony vyvolávající skrapii. Jehně se nakazí od matky buď během vývoje v těle matky nebo při porodu. V pokusném stádě nakaženém v roce 2000 BSE se v roce 2003 narodilo jehně, které v letošním roce uhynulo na BSE. Sledování ve stádě pokračuje.

Agris, 18. 8. 2005

Brity po šílených kravách straší šílené ovce

Ani dvacet let po zachycení prvních případů "nemoci šílených krav" nemají Britové od BSE pokoj. Vlna mediální hysterie už opadla, mnohatisícová stáda skončila v hromadných dobytčích hrobech, do praxe vstoupila řada nařízení, která by měla šíření nemoci zastavit. Navzdory všemu se objevují nové a nové "šílené krávy".

Navíc nebyla rozřešena otázka, **zda se BSE nepřenesla také na ovce**. Na samém úsvitu aféry kolem BSE byla těla uhynulého či poraženého skotu zpracovávána na masokostní moučku. Tou pak byly krmeny kromě jiných domácích zvířat i ovce. Otázkou je, zda se při tom mohly nakazit hovězími priony, které "nemoc šílených krav" vyvolávají. **V roce 1996 provedli britští vědci experiment, jehož výsledek je nijak nepotěšil. Nakrmili pokusné ovce priony a ty onemocněly smrtelnou chorobou.**

Bylo jasné, že BSE nemusí postihovat jen skot. Onemocnět mohly i některé ze 40 milionů ovcí chovaných na Britských ostrovech. Zároveň nelze vyloučit, že tyto "šílené" ovce představují riziko pro konzumenty skopového.

Situace je o to složitější, že ovce s BSE není snadné odhalit. Britské ovce trpí chorobou zvanou skrapie, jejíž projevy se bohužel nápadně podobají experimentálně vyvolanému "šílenství".

Zásadní rozdíl mezi oběma chorobami spočívá v tom, že skrapie není nemoc přenosná na člověka. Ovšem v případě "šílenství", které přeskočilo na ovce ze skotu, nelze přenos choroby na lidského konzumenta skopového vyloučit.

Proto britští vědci pátrají mezi ovцами uhynulými na skrapii po zvířatech, jež mohla ve skutečnosti padnout za oběť "ovčímu šílenství". V jedné z posledních sérií testů bylo prověřeno 2700 zvířat. U dvou se zatím nepodařilo "šílenství" vyloučit. Obavy panují také proto, že už dříve bylo "šílenství" vyvolané hovězími priony prokázáno u koz, a to jak v Británii, tak i ve Francii.

Nejasnou situaci s "ovčím šílenstvím" ještě více zkomplikovaly výsledky experimentu provedeného týmem Sue Bellworthyové z britské Veterinary Laboratories Agency.

Britští veterináři vyvolali u několika ovcí "šílenství" a sledovali pak jejich jehňata. Jak uvádí stať zveřejněná nedávno v britském vědeckém časopisu Veterinary Record, dvě z jehňat na "nemoc šílených ovcí" uhynula.

Není pochyb o tom, že se choroba přenáší na další pokolení ovcí, a to buď ještě během vývoje plodu v těle matky nebo při porodu.

Je proto možné, že "šílenství" vyvolané u ovcí zkrmováním masokostní moučky v druhé polovině osmdesátých let, přetrvává i nadále v britských ovčích stádech. **A to určitě není dobrá zpráva.**

Lidové noviny, 24. 8. 2005

Dobytek hyne zbytečně

PRAHA - Následkem nedostatečné péče a selháním zemědělců hynou v tuzemsku desetitisíce kusů dobytka. Uvádí to v tiskové zprávě občanské sdružení Společnost pro zvířata.

Podle něj například třetina z celkového počtu zvířat vyšetřených za poslední čtyři a půl roku na nemoc šílených krav (BSE) uhynula buď přímo v chovech zemědělců, nebo skončila na nutné porážce kvůli zranění, infekci či nedostatečné péči. Mluvčí Státní veterinární správy Josef Duben potvrdil, že za čtyři roky, kdy se vyšetřuje dobytek na BSE, se sice utratilo kolem 3500 krav, **ale chovatelům přitom ročně špatnou péčí uhynie kolem zhruba 30 000 kusů skotu staršího 24 měsíců.** »My o tom víme, upozorňujeme na to. Když k nějakému případu týráni dojde, tak to samozřejmě postihujeme pokutou,« podotkl Duben.

Jen za letošní první pololetí uhynulo podle sdružení v chovech téměř 17 000 zvířat a víc než 13 000 jich skončilo na nutné porážce. V letech 2001 až 2004 uhynulo dokonce přes 73 000 kusů dobytka a víc než 152 000 kusů ukončilo svůj život na nutné porážce. Údaje o osudu dobytka do 24 měsíců věku již neexistují. Sdružení přitom tvrdí, že zkušenosti z praxe ukazují, že čísla by rozhodně nebyla nízká. Zemědělci prý často nechají zvířata raději trpět nebo uhynout, než aby přivolali drahou veterinární pomoc. **Poté zvířata zahrabou do hnoje, místo aby objednali veterinární asanační službu,** i když na její úhradu mohou žádat o státní příspěvek. Vedle uhynulých zvířat pošlou zemědělci **dalších 40 000 kusů na nutné porážky.** »Takže to je opravdu číslo do nebe volající a **jsme ze všech evropských zemí na konci v této statistice,**« upozornil Duben.

Haló noviny, 3. 9. 2005

Vznikla BSE krmením krav ostatky lidí?

Londýn, Praha - Těla a kosti **zemřelých lidí vylovené z indické Gangy se opakovaně objevovaly v surovinách používaných v Evropě k výrobě masokostní moučky.** Britský profesor Alan Colchester se domnívá, že právě tyto lidské ostatky stojí za epidemií choroby známé jako BSE či jako nemoc šílených krav.

U lidí se vzácně vyskytuje takzvaná Creutzfeldt-Jakobova nemoc (CJD), která ničí lidský mozek, stejně jako BSE ničí mozek krav. Colchester se domnívá, že CJD je příčinou nemoci šílených krav.

To je v rozporu s dosavadními představami. Podle nich vznikla **BSE z ovčí nemoci zvané scrapie,** která je stejně jako nemoc šílených krav degenerativní chorobou mozku. **Z krav se pak BSE přenesla na člověka, u nějž vyvolává novou variantu CJD, označovanou jako vCJD.**

Colchesterův nápad zní dobrodružně a není divu, že se na jeho hlavu snesla řada kritik. Britský profesor však může poukazovat na řadu nepříjemných skutečností. Například na to, že **scrapie existuje už 200 let a mrtvolý ovčí se přidávají do krmiv více než 70 let. Je divné, že by krávy půl století scrapii odolávaly -a pak najednou jejich obrana padla.** Vědcům se navíc nikdy nepovedlo uměle přenést scrapii na krávy. Colchester proto navrhuje jiné vysvětlení: dovozy kostí a hnijících tkání z Indického poloostrova.

Indie - zdroj nemoci BSE?

Pro mnoho malých rolníků v Indii či Pákistánu byl **sběr kostí až do konce 80. let hlavním zdrojem obživy.** Nijak je asi nevzrušovalo, když se jim připlétla do cesty nějaká ta lidská kostra nebo mrtvola - zejména pokud žijí u Gangy, jsou na to zvyklí. **Ještě loni se při očištění desetakilometrového úseku této posvátné řeky našlo na šedesát mrtvol.**

Největším dovozcem těchto kostí a mršin byla Británie - země, kde BSE způsobila největší škody. **Toto „zboží“ sloužilo k výrobě hnojiv a masokostní moučky používané v krmivech pro dobytek. Právě přes krmiva se BSE masově rozšířila.**

Taková představa se vůbec nelíbí indickému expertu Susankaru Šankarovi. „Kdyby to tak bylo, čekali byste, že u indického dobytka zjistíte více případů BSE. V dané chvíli však dohlížecí středisko neregistruje ani jediný případ,“ tvrdí. **Jenže zaostalí indiští rolníci na rozdíl od rozvinutých zemí asi nepoužívají ke krmení svého dobytka kosti a mrtvá těla.**

MF Dnes, 3. 9. 2005

Chcete vědět, z čeho vyrostl váš steak? Databáze se chystá

Zajímá vás, čím byl krmen býk, ze kterého máte dnes oběd? Díky modernizaci počítačové sítě v zemědělských informačních střediscích to možná brzy snadno zjistíte. **Kraj má šanci získat na vybavení peníze z EU.**

Pardubice - Od řezníka, u kterého si kupujete roštěnou, se nyní dozvíte registrační číslo býka, ze kterého maso je, datum jeho narození, porážky, kdo ho choval a to, že bylo zvíře vyšetřeno na nemoc BSE. Zákazníka, jemuž tyto nestačí a chce o masu, které konzumuje, vědět více, **potěší jeden z projektů připravovaných v programu Evropské unie Interreg.** V tomto evropském fondu je pro Pardubický kraj - lídra skupiny, a jeho partnery z Finska, Estonska a Polska přichystáno přibližně sedmdesát milionů korun.

Zachytí i použitá hnojiva

Teď mají regiony a zemědělci dva roky na přípravu projektů. Je jich celkem dvanáct informace a jsou zaměřeny především na poradenské služby. "Chceme získat podporu pro zemědělská informační střediska na území kraje a vybavit je počítačovou technikou," uvedl krajský radní zodpovědný za oblast zemědělství Petr Šilar. Hodlají například vytvořit a zpřístupnit databázi, **která nabídne velmi detailní životopis každého kusu dobytka.** Farmáři si budou moci dohledat třeba údaje o tom, **čím vším bylo zvíře od narození krmeno i jaká hnojiva byla při pěstování krmných plodin použita.** "Tyto údaje pak mohou farmáři nabídnout zákazníkům. V zahraničí takové systémy fungují," uvedl Šilar. Podle jeho slov databáze pomůže i v případě výskytu nějaké choroby, dnes se v takové situaci musí údaje komplikovaně dohledávat. Zvířecí databáze je ale jen jeden ze záměrů. Krajský úřad nyní zjišťuje přání zemědělců a doladuje projekty.

Bezpečnost potravin

Zmiňovaný program Interreg je zaměřen na **nové plánovací období Evropské unie, které začíná v roce 2007.** Tzv. zemědělská reforma přinese určité změny. "Zemědělci se už nebude předepisovat, co má produkovat, dostane dotace bez určení. Ale bude muset dodržovat osmnáct standardů," uvedl manažer projektu Petr Jakobe. Normy se týkají třeba bezpečnosti potravin.

FARMÁŘI VYJDOU VSTRÍC ZÁKAZNÍKOVI

Do budoucna si budou moci farmáři dohledat údaje třeba o tom, čím vším bylo zvíře krmeno, **popřípadě jaká hnojiva byla při pěstování krmných plodin použita.** Údaje pak nabídnou zákazníkům.

Noviny Chrudimska, 9. 9. 2005

Bojí se evropských krav

Vybíráví Američané

SKANDÁL... Spojené státy **odmítly 15 tun potravin,** které chtěla německá armáda poskytnout obětem hurikánu Katrina. Příčinou byly ale zřejmě obavy z rozšíření nákazy takzvané nemoci šílených krav (BSE). **Letoun bundeswehru, který měl potravinovou pomoc dopravit do USA, nemohl kvůli zákazu amerických úřadů svůj náklad vyložit.** Šlo o poslední ze série čtyř letů, během nichž měla být do USA přepravena potravinová pomoc poskytnutá německou armádou.

Náklady, jež byly při předchozích letech přepraveny, byly se svolením amerických úřadů bez problémů vyloženy. Jde prý o obavy ze šíření BSE; americké ministerstvo zemědělství ze stejného důvodu zakázalo dovoz potravin z Británie a Ruska. Severoatlantická aliance, v níž je i USA, však konzumaci německých potravin schválila; jsou prý přidělovány vojákům při společných vojenských intervencích, například v Afghánistánu. Šíření BSE konzumací masa je přitom téměř vyloučeno. V evropských zemích se navíc BSE velmi pečlivě sleduje.

Aha!, 11. 9. 2005

Úhyn zvířat nelze vyloučit

I letos upozorňuje Společnost pro zvířata na podle ní vysoký počet kusů skotu, které u nás každoročně uhynou nebo končí na nucených porážkách. Jako doklad vysokého podílu uhynulých nebo nutně poražených kusů slouží společnosti statistika Státní veterinární správy o počtu vyšetřených jedinců na BSE. „**Od 1. 2. 2001 do 30. 6. 2005 bylo z důvodu BSE vyšetřeno 780 941 jedinců nad 24 měsíců věku, z toho 89 746 uhynulo v hospodářské péči zemědělců a 164 568 ukončilo svůj život na nucené porážce z důvodů zranění, infekcí či nedostatečné péče**“, konstatuje zpráva společnosti a upozorňuje, že podíl uhynulých a nuceně poražených zvířat **tvoří 32,5 procenta z celkového počtu testovaných zvířat nad 24 měsíců věku**. Za první pololetí letošního roku vzrostl podíl těchto zvířat z celkem na BSE vyšetřených jedinců na 35,4 procenta. „Upozornujeme na tuto situaci chovatelské svazy právě **v souvislosti s tím, jak si stěžují na „vybíjení stád“ kvůli BSE, kdy za pět let se z tohoto důvodu utratilo necelých 3500 zvířat**,“ poznamenal k tomu mluvčí Státní veterinární správy Josef Duben a dodal, že to nejsou žádná „stáda“ právě v porovnání s každoročním počtem nuceně utracených a uhynulých kusů. Vysoký podíl těchto zvířat nás, jak uvedl, **řadí na jedno z nejhorších míst v Evropské unii**. Podle dopisu náměstka ministra zemědělství Zdeňka Růžičky adresovaného Společnosti pro zvířata, přes jistý pozitivní posun současná situace ministerstvo zemědělství neuspokojuje a resort nadále hledá cesty pro její zlepšení. Zpřísnuje se legislativa, zvyšuje se četnost kontrol apod. Podle Programu ochrany pohody zvířat se kontrolují stále a ostatní chovné prostory i celé chovy a využití hospodářských zvířat. Výsledky kontrol slouží pro sledování plnění dotačních podmínek. Resort se také podílí na pořádání seminářů, vydávání publikací či dalším vzdělávání zaměřeném na welfare zvířat. Počet úhynů a nucených porážek je podle Růžičky možné snížit, nelze je však zcela vyloučit. „Zemědělec pracuje se živými organismy, které podléhají mnoha vnějším vlivům,“ uvedl náměstek s tím, že i při použití šetrných technologií chovu není možné úrazy zvířat zcela eliminovat. **Zároveň vyzval Společnost pro zvířata, aby neprodleně a adresně oznámila jí známé případy týrání**. Tajemník Agrární komory ČR Jan Záhorka upozornil, že počet uhynulých a nuceně poražených zvířat vztahuje společnost pouze k jedincům vyšetřeným na BSE, nikoli na celkový stav skotu. Ten dosáhl v polovině letošního roku podle Českého statistického úřadu 1,387 milionu kusů. „Nutné porážky jsou právě proto, aby se zvířata netrápila a aby nedošlo k úhynu,“ poznamenal Záhorka s tím, že každý úhyn či nucená porážka nejsou z nedbalosti chovatele. Na druhé straně je však přesvědčen: **„Kdo trápí zvířata, ani zemědělec není a nemá mezi nimi místo.“**

Zemědělec, 12. 9. 2005

Zotavení cen hovězího masa

Za hovězí maso musejí spotřebitelé od začátku roku sáhnout poněkud hlouběji do kapsy. Důvod: Zatímco se poptávka po šoku z BSE opět zvýšila, zemědělci produkci hovězího masa výrazně snížili. **V Dolním Sasku se počet porážek skotu v první polovině roku 2005 ve srovnání se stejným časovým obdobím v předcházejícím roce snížil o 16 %**. Postupem času je v celé Evropě produkce pod spotřebou, Evropská unie je pro pokrytí potřeby odkázána na dovozy. Pro zemědělce se omezenější nabídka odrazila **kladně ve vyšších výrobních cenách**.

Úroveň loňského roku se již od počátku roku trvale překračuje a dokonce i v "letní sezoně" zůstávají cenové kotace za mladé býky s hodnotou téměř 2,80 EUR.kg-1 porážkové hmotnosti v obchodní třídě R3 stabilní, rozdíl od loňského roku se pohybuje mezi 25 a 50 centy.kg-1. Rentabilita výkrmu se tím rozhodujícím způsobem zlepšila. Ovšem od začátku roku odpadá

"býčí prémie", takže také v současné cenové úrovni jsou v černých číslech pouze absolutně špičkové podniky. **Podle odhadu by se mohla nabídka hovězího masa z domácí produkce dále snižovat.**

Agris, 19. 9. 2005

Brazílie upevňuje své pozice na trhu s hovězím masem

Brazílie hodlá expandovat stále více na asijské trhy. Před nedávnem to oznámil prezident asociace, která sdružuje vývozce hovězího v této jihoamerické zemi (Brazilian Beef Export Industries Association). **Zejména Japonsko je pro Brazílii zajímavé. Po zákazu dovozu ze Severní Ameriky v důsledku BSE ze v této zemi vytvořilo vakuum,** které nejsou schopni zcela vyplnit Austrálie a Nový Zéland. Navíc hodlá Brazílie spojit úsilí společně s Austrálií, Novým Zélandem, Argentinou a Kanadou ve věci podpory konzumace hovězího masa a živočišných bílkovin vůbec, a to zejména v rozvojových zemích.

Brazílie v loňském roce zvýšila export hovězího masa o více než 30%. Vyjádřeno v hmotnosti jatečně opracovaných těl přesáhl vývoz 2 miliony tun. **Takto se stala Brazílie největším exportérem hovězího masa v objemu vývozu a překonala tímto Austrálii.** Brazílie obchoduje se 150 zeměmi světa, zatímco Austrálie uskutečňuje svůj zahraniční obchod především s Japonskem a USA. Cílem Brazílie je stát se jedničkou i v celkové finanční hodnotě vývozu, nejen v jeho tunovém objemu.

Agris, 19. 9. 2005

U prionů záleží na velikosti

HAMILTON, USA - Lékaři jsou nuceni přehodnotit plány na léčbu smrtelných chorob vyvolaných priony. V posledním čísle vědeckého týdeníku Nature zveřejnil tým Jaye Silveiry z Rocky Mountains Laboratories v americkém Hamiltonu důkazy o tom, že **nebezpečnost prionů závisí na velikosti jejich shluků.** Priony vznikají z bílkoviny, která je tělu vlastní a za obvyklých okolností neškodí. Na „škůdce“ se prion změní teprve změnou tvaru. „Zamotaný“ prion se brání likvidaci a deformuje další „zdravé“ bílkoviny k obrazu svému. Priony se tak množí řetězovou reakcí a vytvářejí v buňkách shluky. Přednostně ničí nervové buňky. V místě zaniklých neuronů vznikají v mozku malé dutiny a tkáň získává vzhled houby na mytí. K nejznámějším onemocněním vyvolaných priony patří „nemoc šílených krav“ a její lidský protějšek Creutzfeldt-Jakobova choroba. Silveira očkoval pokusné křečky různě velkými shluky prionů. **Zjistil, že chumáče z 21 prionů vyvolávají onemocnění s vysokou spolehlivostí.** Shluky z 300 prionů měly srovnatelný efekt jen v 70krát zvýšených dávkách. Shluk tvořený pouze šesti priony vyvolával nemoc teprve v množstvích 600krát vyšších než u chomáče o 21 prionech. Shluky méně než pět prionů nemoc nevyvolaly. Výsledky jsou důležité pro vývoj léčebných postupů založených na rozbíjení shluků prionů. Tato strategie má naději na úspěch v počátečních fázích onemocnění, kdy jsou shluky ještě velmi malé. Pokud nedorostou kritické velikosti, nevyvolají nemoc. Rozbíjení velkých shluků prionů u pacientů v pokročilejším stadiu onemocnění může napáchat více škody než užítku. Z relativně neškodných velkých shluků by vznikaly menší shluky s podstatně silnějším účinkem.

Lidové noviny, 22. 9. 2005

Lidská »nemoc šílených krav« prý mizí. Vážně?

Optimisté tvrdí, že variantní forma Creutzfeldt-Jakobovy nemoci, lidská - a vždy smrtelná - podoba bovinní spongiformní encefalopatie (BSE) neboli »nemoci šílených krav«, je na ústupu. Vzhledem k rozsahu utrpení a veřejného znepokojení, jež variantní Creutzfeldt-Jakobova choroba způsobila, je možnost jejího ústupu vítaná. Je to však pravda?

Nemoc jedlíků hovězího

Lidská podoba BSE patří do rodiny takzvaných prionových onemocnění. Jde o zvláštní skupinu neurodegenerativních chorob. Třebaže přesná podstata přenosu zůstává nejasná, rozhodující událostí u těchto chorob je proměna běžných buněk prionových bílkovin do abnormální podoby, jež se zdá být hlavní či jedinou složkou nákazy. Variantní Creutzfeldt-Jakobova choroba byla poprvé popsána v roce 1996, po intenzivní sledovací činnosti prováděné naší laboratoří v Edinburghu. Tato nová forma prionové nemoci se vyskytovala u mladých pacientů jediné genetické podskupiny. Spolu s mými kolegy v laboratoři jsme tehdy prohlásili, že tato nová forma prionové choroby zřejmě souvisí s požíváním masných výrobků infikovaných BSE. Pozdější podrobná vyšetření infekčních původců **tento vztah doložila**.

Z Británie do celého světa

BSE se ve Velké Británii projevila (poté, co byla rozpoznána) jako epidemie v roce 1986. Je pravděpodobné, že **mezi lety 1980 a 1996 lidé snědli několik miliónů kusů dobytka nakažených BSE. V tomto období byla tedy této nemoci vystavena většina britské populace.** Následné výzkumy v naší laboratoři naznačují, že jedinci s variantní Creutzfeldt-Jakobovou chorobou pravděpodobně zkonzumovali více masných výrobků než kontrolní pacienti. Epidemiologické studie navíc ukázaly, že **BSE se pravděpodobně přenesla na skot (a další druhy) prostřednictvím krmiv z masokostní moučky** vyráběných v britských kafilériích a vyvážených do mnoha zemí. Tento obchodní model se nyní odráží v rostoucím zeměpisném výskytu BSE, šířícím se z Velké Británie do dalších států. To bohužel doprovází rostoucí počet případů variantní Creutzfeldt-Jakobovy choroby v Kanadě, Francii, Irsku, Itálii, Japonsku, Nizozemsku, Portugalsku, Saúdské Arábii a USA.

Ale proč tak málo případů?

Zdá se však, že ve **Velké Británii epidemie variantní Creutzfeldt-Jakobovy choroby dosáhla vrcholu v roce 2000 a v současnosti opadá.** Zatím bylo zjištěno 156 případů. Avšak výzkum nadměrného hromadění prionových bílkovin ve vzorcích slepých střev a mandlí od více než 12 600 jedinců z Británie odhalil tři další případy. To napovídá, že stupeň rozšíření infekce BSE je u britské populace vyšší, než naznačuje aktuální počet potvrzených případů Creutzfeldt-Jakobovy choroby. Ale pokud **britská populace byla na konci 80. let a na počátku 90. let silně vystavena BSE, čím si vysvětlit nízký počet potvrzených případů?** Jedním vodítkem jsou výsledky výzkumů přenosu BSE a variantní Creutzfeldt-Jakobovy choroby u myši. Přenos v mnoha případech **nekončí smrtí v důsledku klinické nemoci, ale místo toho způsobí »stav přenašeče« bez průvodních příznaků** (asymptomatic carrier state).

Pozor na krevní transfúze

Tyto poznatky dále podepřel výzkum zaměřený na zjišťování rizikových faktorů u variantní Creutzfeldt-Jakobovy choroby, který odhalil dva případy přenosu z člověka na člověka skrze transfúzi konkrétních typů červených krvinek. Tyto případy jsou obzvláště zajímavé, neboť v **prvním případě došlo k nástupu této nemoci (s typickými symptomy a patologií) 6,5 roku po transfúzi od dárce, který byl v době odběru krve bez příznaků,** později onemocněl Creutzfeldt-Jakobovou chorobou a zemřel na ni. **Druhý případ se týkal osoby,** o níž se vědělo, že přijala transfúzi od jiného asymptomatického dárce, jenž následně zemřel na variantní Creutzfeldt-Jakobovu chorobu, avšak neprojevovala žádné známky neurologického onemocnění a zemřela z nesouvisejících příčin. V lymfatických tkáních příjemce ovšem byla zjištěna neobvyklá prionová bílkovina, poukazující na přenos infekce. **Tyto případy mají obrovské důsledky pro hematologickou bezpečnost všude na světě,** neboť z nich plynou další omezení pro způsobilost k dárcovství krve a pro zpracování krve a krevních produktů a zacházení s nimi. Osoby nakažené BSE, jež během života zůstávají v asymptomatickém stavu, by mohly pro ostatní představovat riziko možného druhotného přenosu přes krevní transfúzi. Další nejistota týkající se budoucnosti variantní Creutzfeldt-Jakobovy choroby

vychází z toho, že průměrný věk pacientů ve Velké Británii se za deset let výrazněji nezvýšil. Kdyby epidemie měla pomíjet, pak by věkový průměr pacientů v posledních stadiích rostl (jako se přihodilo v Británii u skotu nakaženého BSE). Variantní Creutzfeldt-Jakobovy choroby však postihuje i mladší pacienty.

Potřebujeme nové testy

Zdá se tedy předčasné soudit, jsme-li svědky začátku konce variantní Creutzfeldt-Jakobovy choroby. Právě naopak, **dosud rozpoznané případy mohou být jen špičkou ledovce**, přičemž pro veřejné zdraví může skrze druhotný přenos představovat riziko mnohem větší. Co víc: druhotný přenos prostřednictvím krevní transfúze nebo chirurgickými nástroji může způsobit, že se variantní Creutzfeldt-Jakobova choroba ve Velké Británii stane prakticky nevymýtitelná, pokud bychom neměli k dispozici dokonalejší prostředky mytí a dekontaminace chirurgických nástrojů a specifický test - nejlépe založený na rozboru krve - k vyšetřování přenašečů.

Hospodářské noviny, 22. 9. 2005

Nemoc šílených krav se dá poznat z krve

BSE: Nový test může zlepšit diagnostiku zvířat, a také zvýšit bezpečnost krevních transfúzí. Vybíjení dobytčích stád jen kvůli nejistému podezření, že některá zvířata mají nemoc šílených krav, by mohlo za čas skončit. Američtí vědci totiž soudí, že **dokážou rozpoznat nemoc šílených krav i její lidskou formu přímo z krve nemocného jedince. Pokud se to potvrdí, bude to znamenat průlom v diagnostice i prevenci těchto onemocnění.**

Nemoc šílených krav (BSE) zatím umějí veterináři s jistotou určit až po porážce zvířete prozkoumáním vzorků jeho mozkové tkáně. Nyní však výzkumný tým, který vedl Claudio Soto z Texaské univerzity v Galvestonu, oznámil v odborném časopise Nature Medicine, že mu k tomu stačí vzorek krve. **Veterináři by tedy mohli časem vyšetřovat zvířata už v průběhu jejich života a nemoc rozpoznat dříve.** Dokonce by se tak dalo vyhnout preventivnímu vybíjení dobytčích stád, v nichž se vyskytl nemocný kus. Nucenou porážku nařizují současná pravidla platná v Evropské unii. Maso zvířat se musí spálit a nesmí se nijak použít. Vyšetření mozků těchto preventivně poražených dobytčat z »podezřelých« stád však zatím neobjevilo další skutečně nemocné živočichy.

Deformovaná infekce

Podle současných poznatků způsobují nemoc šílených krav priony. To jsou nepatrné bílkovinné částice, které se běžně vyskytují v nervových buňkách. Normální priony jsou neškodné, když však změní svou prostorovou strukturu, začnou ničit mozek. Vytvářejí se v něm mikroskopické dutinky po odumřelých neuronech a nemoc nevyhnutelně vede ke smrti. Žádné léky nedokážou její postup zastavit. Když se deformovaný prion setká v těle s normálním, přinutí jej také změnit tvar a stát se infekčním. A právě takto se nákaza šíří. **Pokusy na zvířatech potvrdily, že priony se přenášejí po jídání tkání nemocného zvířete, v nichž se vyskytují. Jsou především v mozku, míše, brzlíku, mandlích, slezině, očích a tenkém střevě nemocných zvířat. V malém množství se vyskytují také v krvi.** Britské zdravotnické úřady soudí, že mají minimálně jeden případ člověka, který zemřel poté, co se nemocí nakazil při transfúzi krve.

Pomohl ultrazvuk

Právě vlastností prionů vědci ze Sotova týmu využili při novém testu. Běžně je v krvi najít nemohou, protože je jich velmi málo na to, aby se daly detekovat. Výzkumníci však do vzorku krve přidávali zdravé bílkovinné priony. Ty se pak při kontaktu s infekčními priony také zdeformovaly, takže nakonec bylo ve vzorku dostatečné množství »chorobných« prionů, aby je badatelé mohli prokázat. Dřívější podobné pokusy jiných výzkumníků rozmnožit deformované priony ve vzorcích krve selhaly. Profesor Soto však využil trik - vznikající shluky prionů pravidelně rozbíjel ultrazvukem, takže se pak mohly lépe spojovat s nově

dodávanými bílkovinnými částicemi a deformovat je. Díky tomu mohl počet infekčních prionů vzrůst na detekovatelnou úroveň.

Zatím jen křečci

Faktem ovšem je, že metoda zatím není úplně jistá. **Sotův tým ji dosud vyzkoušel pouze na křečcích.** Osmnáct vědci infikovali BSE, dvanáct zdravých posloužilo jako kontrolní vzorek. Krev všech zvířat použili ve svém testu. Dobrou zprávou je, že žádný z 12 zdravých křečků nebyl v testu chybně označen za nemocného. Špatnou zprávou pak to, že z 18 nemocných test odhalil jen 16 zvířat. Je tedy zřejmé, že metodu musí badatelé ještě vylepšit. V chovu dobytka by výsledky takového testu mohly být pouze orientační a nenahradily by současnou evropskou praxi, při níž se povinně vyšetřují mozky veškerého poraženého skotu staršího než dva a půl roku (u mladších kusů se BSE buď nevyskytuje, nebo se zatím nedá zjistit). A v této chvíli ostatně není ještě prokázáno, zda metoda vyzkoušená na krvi křečků bude fungovat i při použití krve skotu (byť by teoreticky měla).

Hledání v lidské krvi

Profesor Claudio Soto však má ještě další cíl. Chce se naučit chorobu poznat i z krve nemocných lidí. Ve světě zatím zemřelo asi 180 osob na lidskou formu nemoci šílených krav. U lidí ji lékaři nazývají variantní Creutzfeldt-Jakobovou nemocí (vCJD), která se rovněž projevuje postupným a nevléčitelným odumíráním mozku. Drtivá většina zemřelých pochází z Británie. »V České republice naštěstí nebyl žádný případ této choroby zjištěn,« uvádí neuropatolog František Koukolík, vedoucí národní referenční laboratoře pro tuto onemocnění ve Fakultní Thomayerově nemocnici v Praze. **Choroba se na lidi s největší pravděpodobností přenesla po jídání infikované stravy z nemocných zvířat. Protože se může projevit i po desítkách let, není dnes jasné, kolik osob je jí nakaženo,** ale ještě se u nich neobjevily příznaky. Profesor Soto získal z Británie vzorky krve lidí zemřelých na vCJD a snaží se využít svou metodu na zjištění infekčních prionů v ní. »Věříme, že za šest měsíců bychom měli mít náš postup vyladěný tak, aby našel priony v lidské krvi,« řekl Soto britskému listu Guardian. »Dalším krokem bude zajistit, aby je úspěšně detekoval, ještě než se objeví klinické příznaky nemoci.«

Je ta krev v pořádku?

Pokud se to podaří, bude mít jeho test na lidskou krev dvojí uplatnění. První - umožní v předstihu najít lidi s Creutzfeldt-Jakobovou nemocí. Otázkou je, jestli o to budou stát - ne každý bude chtít vědět o blížící se chorobě, proti níž neexistuje lék. Druhé využití by však nepochybně ulehčilo práci transfúzním stanicím. Poté, co se zjistilo, že nemoc se může přenášet krevní transfúzí, přibýlo lékařům starostí. V Británii nesmějí dávat krev lidé, kteří sami někdy transfúzi dostali, protože se při tom mohli nakazit. V jiných zemích světa (i v Česku) zase nemocnice odmítají dárce, kteří v minulosti žili delší čas v Británii. Test, který by našel infekční priony v lidské krvi, by tedy umožnil lépe vybírat dárce a ještě zvýšil bezpečnost příjemců transfúze. Není divu, že výsledky týmu profesora Claudia Sota vzbudily zájem zdravotníků, veterinářů i chovatelů dobytka. V nejbližších měsících se ukáže, zda optimismus nebyl předčasný - nemoc šílených krav už vědce v minulosti vícekrát zaskočila a v praxi vyvrátila slibné závěry z výzkumných laboratoří.

Hospodářské noviny, 22. 9. 2005

OVCE S BSE

BSE už není jen nemocí šílených krav. Podle nejnovějších zpráv se zřejmě šíří i ve stádech evropských ovcí. Pokusy prokázaly, že **dvě ovce, které byly v roce 2000 uměle nakaženy BSE, vrhly v roce 2003 jehňata. Ta letos na BSE uhynula.** Prvně se tak oficiálně potvrdil vertikální **přenos BSE z ovce na jehně, což se u hovězího dobytka zatím prokázat nepodařilo.** Zákaz krmit ovce preparáty obsahujícími zbytky hovězího platí v Evropské unii od roku 1994. Žádná ovce, která se před tímto datem BSE nakazila, dnes už nežije. Nová

zjištění ale naznačují, že BSE se může u ovcí předávat z generace na generaci. Příznaky se u ovcí velmi podobají svědivce, takže BSE mohlo zůstat nezjištěno. Otázkou je, kolik ovcí BSE už od rodičů zdědilo, a zda se z ovcí může BSE přenášet i horizontálně na jiná zvířata.

100+1 zahraniční zajímavost, 26. 9. 2005

Na evropský talíř se letos vrátí kotlety od kosti

BRUSEL (od stálé zpravodajky LN) Evropská komise včera rozhodla, že se do konce roku mohou na jídelní lístky v západní Evropě vrátit speciality z **hovězího masa a především kotlety od kosti**. Na první pohled nepochopitelná zpráva má jednoduché vysvětlení. Po vypuknutí epidemie tzv. nemoci šílených krav v roce 2000 přijaly země několik preventivních opatření, aby zabránily nákaze lidí. A jedním z nich bylo odstranit z poražených zvířat starších jednoho roku páteřní kost, protože BSE napadala mozek a míchu krav.

Kvůli tomuto verdiktu museli milovníci masa zapomenout na všechny druhy hovězího, jemuž dává specifickou chuť právě páteřní kost, na kterou je upnuté. Z jídelníčků ve Francii či Británii tak zmizely klasické T-Bone steaky a florentské kotlety, které se dělají z masa dospělých zvířat, a ne jednorozných telat. Letos na jaře ale veterinární úřad unie doporučil povolení striktních regulí, protože riziko z konzumace masa starších krav už nehrozí. **Toto doporučení včera Evropská komise oficiálně schválila, takže do konce roku se mohou kotlety od kosti zase začít prodávat.** Podle komisaře pro ochranu spotřebitele Markose Kyprianou jde o první krok na cestě k odstranění všech restrikcí, které byly kvůli BSE v unii zavedeny.

Lidové noviny, 6.10.2005

Bifteky s kostí mají šanci

Evropská unie včera otevřela dveře **návratu bifteků s páteřní kostí, takzvaných T-bone steaků, na jídelní lístky evropských restaurací.** Veterinární experti navrhli zrušit čtyřletý zákaz na prodej tohoto masa, uvalený v obavách z nemoci šílených krav BSE, oznámila Evropská komise.

V řadě evropských zemí bylo v roce 2001 zakázáno prodávat hovězí obsahující páteřní kost dobytka staršího 12 měsíců. Lékaři se obávali, že z kostí dobytka nakaženého BSE, a především z páteře, kde je mícha, by se mohla na člověka přenést lidská obdoba BSE, takzvaná Creutzfeldt-Jakobova choroba.

Nízký limit věku dobytka v podstatě znemožňoval prodávat maso na obří bifteky s kostí, včetně věhlasné italské Fiorentiny, tradičně odsekávané z krav ve stáří 17 až 22 měsíců. Veterinární experti nyní navrhli **zvýšit věkovou hranici na 24 měsíců.**

Návrh komise zvýšit věkový limit nyní projedná Evropský parlament. Jestliže jej potvrdí do dvou měsíců, mohly by se obří steaky vrátit na stoly restaurantů do konce tohoto roku.

Zákaz masa na bifteky s kostí **neplatil pro země jako Švédsko Finsko a Rakousko,** kde se žádné případy BSE neobjevily. Milovníci bifteků v Evropě si od vydání zákazu stěžovali, že kvůli 12měsíčnímu limitu je velikost a kvalita bifteků neuspokojivá.

Právo, 6. 10. 2005

Lidé kvůli ptačí chřipce sbírají mrtvé opeřence

Veterinární správa dnes posílá instrukce chovatelům drůbeže

Na šest mrtvých ptáků upozornili veterinární správu lidé z Děčína. Těla opeřenců nyní zkoumají odborníci. To nejdůležitější však není určit, na co zemřeli. Nejdůležitější je určit, že důvodem jejich smrti nebyla ptačí chřipka.

Děčín - Uhynulého dlaska a sýkorku přinesli koncem minulého týdne na zdejší veterinární správu obyvatelé z Děčína. **Lidé našli těla těchto ptáků v místním parku a odborníků se**

ptali na jediné: Zda je nemohla zabít ptačí chřipka. Se stejnou obavou volali další lidé, kteří našli také tři mrtvé drozdy a sojku.

Mrtvá těla ptáků nesbírejte, varují odborníci

„Lidé ptačí chřipku neberou na lehkou váhu, ale v tomto konkrétním případě si počínali neopatrně. Doporučujeme uhynulé ptáky nesbírat, ale zavolat veterináře nebo například **městskou policii**,“ říká ředitel pro veterinární dozor Krajské veterinární správy Petr Pilous.

„Velkochovatele žádáme, aby každý den kontrolovali zdravotní stav drůbeže a hlásili například nechutenství a pokles snášky. Také připomínáme veterinární opatření, která musí běžně dodržovat. Tedy zamezit vstupu nepovolaným osobám do chovů, **zasít'ovat okna a větrací otvory, připravit desinfekční rohože před vstupy do hal** a hlásit hromadné úhyny drůbeže,“ upřesňuje Pilous. Zatím se však lidé nemusejí bát jíst drůbeží maso. Podle mluvčího Státní veterinární správy **Josefa Bubna nehrozí z drůbežího masa na českém trhu žádná zdravotní rizika.**

Velkochovatelé drůbeže se přesto obávají poklesu zájmu lidí o drůbeží maso. „**Jde o to, aby se neopakovala stejná situace jako v případě hovězího masa a BSE. Tehdy trh na nemoc šílených krav reagoval snížením prodeje.** V případě drůbeže k tomu ale není důvod, dovoz ze států, kde se ptačí chřipka objevila, je zakázán a naše chovy jsou bezpečné. Chovatelé ve vlastním zájmu provádějí doporučená opatření,“ konstatuje ředitel Zemědělské agentury ministerstva zemědělství v Ústí Oldřich Beneš.

MF Dnes, 20. 10. 2005

BSE: většina je proti likvidaci krav

Evropská komise velmi vážně zvažuje, zda nezmírnit nynější přísná opatření, která následují po odhalení nemoci šílených krav (BSE). Posuzuje přitom různé varianty. Nejvíce našich čtenářů, jak ukázal průzkum názorů v srpnové anketě týdeníku Zemědělec, by doporučilo krávy z kohorty dále dojit a nechat je dožít.

Pro možnost dále dojit a krávy nechat dožít se vyslovilo 51 procent odpovídajících. Mnohdy argumentují tím, že u žádné krávy z kohorty se BSE stejně neprokázalo a zbytečně se tak likvidují zdravá zvířata. Čtenáři poukazují na výsledky testů, které vypovídají jasně - není důvod zabíjet. Někteří také v této souvislosti připomínají, že není přesně znám původce vzniku choroby, není důkaz o jejím šíření a nikdo také s jistotou neprokázal přenos na člověka. "Vyšetření na BSE se beztak dělá u všech jatečných kusů od určitého věku, tak proč barbarsky vybíjet celé chovy kvůli jednomu nálezu," napsal jeden ze čtenářů. "Likvidace byla už dost veliká, je třeba nechat nějakou krávu pro parádu," znělo také vysvětlení na jednom z došlých anketních lístků. Soukromý zemědělec ze Šumavy se přimlouvá za to, aby se uplatnil rozumný přístup v chovu skotu. Další by doporučil soustředit výzkum na metody odhalení nemoci u živého zvířete, vyjasnit příčiny vzniku BSE a kohortu vůbec sestavovat. Vždyť každý poražený kus nad 24 měsíců stejně projde testy, které nemoc odhalí, poznamenává čtenář. Do redakce přišlo i toto vysvětlení: "Na následky kouření zemře mnohem víc lidí než na následky BSE."

Poměrně silný názorový proud - 39 procent účastníků ankety -se vyslovilo pro druhou ze zvažovaných variant, a to krávy z kohorty zabít a maso ze zdravých zvířat normálně spotřebovat, zatímco dnes se likvidují v kafileriiích. Naši čtenáři to považují za ekonomické řešení. Navíc výhodné pro daňové poplatníky, uvedla farmářka z Příbramska. Další čtenářka, která se přiklání k oběma možnostem - dojit a dožít či zabít a sníst - si myslí, že se už zabilo zbytečně dost krav. Lidé často nechápou, proč by se nemohlo konzumovat zdravé maso.

Pouhá dvě procenta z odpovídajících by ponechala současné předpisy v platnosti. Odůvodňují to tím, že jinak se BSE nezlikviduje. Platný postup chápou jako prevenci proti šíření nákazy.

K odpovědi nevím se přiklonilo osm procent z těch, co zaslali anketní lístek. Někdo přiznává, že nemá dostatek informací, aby se k problému jasně vyjádřil. Odborníci si neví rady a my už

vůbec ne, konstatuje čtenář z Beskyd. Další ke své nerozhodné odpovědi připojil: "Nikdo dosud s jistotou nezjistil, jak se BSE šíří a jak vzniká."
Zemědělec, 24. 10. 2005

Osud kohorty se nemění

Pokles počtu zvířat s prokázanou bovinní spongiformní encefalopatií neboli BSE i minimum nemocných kusů v kohortě vedlo kromě jiného **Evropskou komisi k tomu, že se začala zabývat možnostmi změkčení tvrdých opatření**, která k potlačení této nemoci přijala. Oproti 2129 nemocným zvířatům v roce 2002 bylo loni v evropské pětadvacítce diagnostikováno pouze 850 případů. Vzhledem k tomu, že průměrný věk jedinců s prokázanou chorobou činí téměř 80 měsíců v nových členských státech a 95 měsíců v původní patnáctce, je pravděpodobné, že jde o kusy, které se nakazily ještě před přijetím přísných opatření unie.

Zejména chovatelé v České republice byli postiženi příkazem porazit a zlikvidovat nejen přímé potomky nakaženého dobytčete, ale také další zvířata z tzv. kohorty. **Za pět let se u nás z tohoto důvodu utratilo 3500 kusů skotu.** Přitom ani u jediného se choroba nepotvrdila. **Přesvědčující je i statistika celé unie: z 25 747 zvířat likvidovaných v kohortách bylo v roce 2003 jen deset pozitivních, loni to bylo z 16 471 kusů jen pět.**

Ve svém plánu dalších kroků, zveřejněném letos v létě, zvažuje komise dvě možnosti řešení osudu zvířat v kohortách. Jednou z nich je nechat tyto jedince dožít a nadále je dojit (mlékem se BSE nepřenáší) a samozřejmě jako v případě ostatních zvířat sledovat jejich zdravotní stav. Druhou variantou je tyto kusy porazit a vyšetřit na BSE. V případě negativních testů by však jejich maso bylo možné použít pro lidskou výživu. Veterinární experti také uvažují **o posunutí věkové hranice zvířat, z nichž se odstraňuje a likviduje páteř a ostatní tzv. specifický rizikový materiál, z 12 měsíců na pozdější dobu.** Objevil se i návrh, zda by nebylo možné vrátit se k používání masokostní moučky do krmiv pro monogastry. **V uplynulých dnech již prošel Evropským parlamentem návrh, aby se páteř odstraňovala ze zvířat od stáří 24 měsíců.** Čeká jej však ještě schvalování v dalších institucích unie.

Podle posledního jednání veterinárních expertů členských států by se kroky vedoucí ke změkčení pravidel pro potlačení BSE měly rozvrhnout do tří let. **Jednotlivé země se přitom rozdělí z hlediska rizika do tří kategorií.** Je otázka, zda se nakonec opravdu budou některá ze zmírnění uvažovaná komisí opravdu realizovat a v jakém časovém horizontu. Podle tiskového mluvčího Státní veterinární správy ČR Josefa Dubna je vidět, že "BSE je stále aktuální problém, kterým se bude EU v nejbližších třech letech zabývat. **Převratné změny však očekávat nelze.**"

Zemědělec, 24. 10. 2005

Nemoc šílených krav vznikla v Indii?

Alan Colchester z univerzity v Kentu a Nancy Colchester z univerzity v Edinburgu přišli s **novou teorií o vzniku nemoci šílených krav.** Dospěli k názoru, že první případy BSE (bovinní spongiformní ecefalopatie) mohly být způsobeny zamícháním infikovaných lidských pozůstatků do krmiva pro dobytek. Teorii přijali někteří odborníci na BSE s určitou skepsí, protože nebyly zatím předloženy seriozní důkazy. Tuto námitku autoři teorie připouštějí, ale zdůrazňují, že se opírá o závažné nepřímé důkazy, dostatečné k vedení dalšího výzkumu. Teorie vychází ze tří hypotéz: 1. Onemocnění BSE vyvolal materiál kontaminovaný spongiformní encefalopatií (TSE) přenosnou na člověka 2. Kontaminovaný materiál byl pozřen ve formě krmiva pro dobytek. 3. Infikovaný materiál pocházel z indického subkontinentu. Příčiny vzniku BSE dosud nejsou známy. Nemoc náleží do třídy smrtelných, neléčitelných onemocnění TSE, jež postihují některé živočichy. Různé TSE se nachází v lidských organismech například jako nemoc Kuru, Alpersova nemoc nebo Creutzfeld-

Jakobsova nemoc (CJD). Do roku 1985 nebyl znám žádný případ, kdy by se tyto nemoci objevily u krav. V roce 1986 byly zaznamenány první případy onemocnění BSE v Británii. O dekádu později se objevila nová permutace CJD, nazvaná varianta CJD, u lidí. Experti se domnívají, že varianta CJD vznikla po konzumaci hovězího, infikovaného nemocí šílených krav. **Ale jak se nakazily krávy zůstává záhadou.**

Nejpopulárnější teorie to vysvětluje tím, že skotu, jenž je vegeřián, byly do krmných směsí přidávány komponenty ze skopového masa a kostí, což mohlo způsobit vývoj nemoci, specifické pro krávy. K této teorii Colchestrovi namítají, **že šrotem s příměsí skopového se skot krmil přes 70 roků, takže lze těžko vysvětlit proč se nemoc BSE objevila poměrně nedávno.** Připouští, že nemoc mohla vzniknout spontánně, nikoliv přenosem z jiného živočicha. Domnívají se však, že mnohem pravděpodobnější příčinou je nákaza způsobená pozůstatky člověka zemřelého na Creutzfeld-Jakobovu nemoc. **Británie dovážela v období 1960 až 1970 stovky tisíc tun kostí a mršín z Bangladeše, Indie a Pakistánu jako surovinu pro výrobu hnojiv a krmiv.** Sběrem kostí a mršín si lidé v Indii a v Pakistánu již dávno přivydělávají. Sběrači dokáží shromáždit pozoruhodná **množství kostí a zvířecích mršín, ale i lidských pozůstatků.** Je to ovlivněno hinduismem, který učí, že pozůstatky člověka mají být uloženy do vody, nejlépe do řeky Ganges. I když má být předtím tělo spáleno, **mnozí chudí lidé si nemohou na důkladnou kremaci opatřit dostatek paliva a do řeky pak vhazují celé tělo.** Přítomnost lidských pozůstatků v exportu kafilerních surovin z indického subkontinentu byla několikrát spolehlivě dokumentována.

Británie byla hlavním příjemcem tohoto exportu. V relevantním období **tam telata krmili ve značném rozsahu směsemi, obsahujícími živočišné komponenty.** Pro autory teorie je podobnost mezi jednotlivými druhy onemocnění, tedy BSE, klasická CJD a variantní CJD, dostatečnou oporou pro teorii spojení mezi nimi. Teorie zatím není ověřena, ale to je důvod k dalšímu výzkumu.

Technický týdeník, 25. 10. 2005

Matouch: Nákazu vyloučit nemohu

Liberecko - Ředitel Státního veterinárního ústavu Liberec Oldřich Matouch má v otázce ptačí chřipky jasno. Jeho zavlečení k nám se sice obává, ale ohrožení člověka a světová pandemie podle něj nehrozí.

Je třeba si uvědomit, že se jedná primárně o onemocnění ptáků. **Přenos z ptáků na člověka byl dosud zaznamenán jen při velmi intimním a intenzivním kontaktu s drůbeží především v Asii.** Mezilidský přenos nebyl zatím zaznamenán ani tam. **Evropské hygienické a chovatelské podmínky jsou na vyšší úrovni, což samo o sobě minimalizuje možnosti přímého přenosu na člověka.** Drůbeží maso na našem trhu je rozhodně bezpečné a navíc jeho tepelná úprava je absolutní pojistkou. Teoretická možnost, že ptačí virus H5N1 získá schopnost přímého přenosu mezi lidmi existuje již od prvního nakažení člověka v Hong Kongu v roce 1997.

Liberecký den, 26. 10. 2005

Chovatelé drůbeže se děsí nákazy

Téma

Na husí farmě v Rohozné lidé denně sledují zprávy o ptačí chřipce, mají strach o chov Vysočina - Dvoutisícíhlavé **hejno bílých hus farmy v Rohozné na Jihlavsku** asi naprosto netuší, jak prudce se v minulých dnech zvýšil zájem úřadů o jeho zdravotní stav.

Zdejší zemědělské družstvo patří k osmi, která patří mezi zatím nejrizikovější místa z hlediska možného výskytu ptačí chřipky v kraji.

Před týdnem už zdejší husám pro kontrolu veterináři odebírali krev, testy pozitivní nález obávaného viru zatím nepřinesly. To sice není pro zdejší farmáře překvapující, ale ani je to

nezbavilo stresu, který během posledních týdnů prožívají. „O ptačí chřipce mi ani nemluvte, děsíme se, že bude nález v České republice. Zprávy sledujeme denně,“ netajil rozčilení Josef Tříška, předseda zemědělského družstva v Dolní Cerekvi, pod které rohozenská farma spadá. Tříška předpokládá, že při pozitivním tuzemském nálezu by se farmám v Česku nevyhnul zákaz chovu hus ve volných výbězích. Jejich přestěhování do krytých hal by přitom hejna podle něj vážně ohrozilo. „Husa potřebuje maximum volného pohybu v místě s vodou, kde se může koupat. Kdybychom mu v něm zamezili, mělo by to vážný dopad na produkci vajec. Husy chovat chceme, ale ty konce jsme zatím nedomýšleli,“ přemítá.

Na farmě přijali preventivní veterinární opatření platné v celé zemi: do haly u husince nesmí nepovolání, je zde dezinfikován přístup, evidují se příchozí osoby.

A tím tady, v Rohozné, viditelné přípravy na příchod ptačí chřipky na Vysočinu zatím i končí. Za rizikovou je totiž sice považována vodní drůbež, kterou chovají na osmi místech v kraji, ale v této době v chovech jiná potenciálně ohrožená hejna nejsou. **Husy mají pouze zde, v Rohozné, v republice je husích chovů jen pár.** „Jiné vzorky krve zatím odebírat nebudeme. U hrabavé drůbeže se to nedělá, protože ta je ustájena a riziko nákazy je tam nižší. Vodní drůbež by se mohla nakazit u rybníka. Jinou takovou tu teď nemáme,“ řekl František Mátl, nálezový expert krajské pobočky Státní veterinární správy.

Hysterie kolem ptačí chřipky **připomíná počátky mediální smršťe, která se přehnala před čtyřmi roky přes nedaleký Dušejov.** Tam byl tehdy zjištěn první případ nemoci šílených krav v Česku.

Předseda dušejovského družstva Zdeněk Bartošik si po tehdejší nepříjemné zkušenosti, kdy v rámci veterinárních opatření družstvo přišlo o třetinu nejlepšího stáda dojníc, může dovolit nadhled. „Než se u nás BSE vyskytlo jako první případ, všichni tvrdili, že jsme bezpečná země, že to u nás být nemůže. **Poučení z toho plyne, že něco podobného zásadně vylučovat nikdy nelze, panika je ale předčasná. Podle mne jde o jeden z mnoha obdobných problémů, veterináři to zvládnou,**“ míní Bartošik.

VYSOČINA DNES, 26. 10. 2005

Chovatelé: Chřipka je nesmysl

Vyškovsko - Chovatelé opeřenců na Vyškovsku považují **rozdruh kolem ptačí chřipky za nesmyslnou hysterii.** Odvolávají se na poznatky veterinářů, že **jde o obyčejný slepičí mor.** Vadí jim proto tvrdá opatření, která například u holubářů mohou vést k tomu, že až polovina chovatelů své záliby zanechá.

„**Museli jsme zrušit veškeré výstavy a burzy, nesmíme prodávat holuby. Finanční ztráty nám přitom nikdo nenahradí.** Přes zimu necháme ptáky doma, s hrůzou ale čekáme na jaro, co přinesou tažní ptáci. Kdyby došlo k nejhoršímu a museli jsme chovy nechat utratit, polovina z nás už s tím znovu nezačne. Nikdo to teď nevidí moc optimisticky,“ řekl chovatel holubů Libor Novák z Drysic.

Opatření se týkají také ptáků, kteří jsou v tuzemsku sice nepůvodní, ale o to rozšířenější. „Zhruba pět firem, které se zabývají dovozem zvířat, má teď určité starosti. **My se ale spíš než přenesení nemoci z ptáka na člověka bojíme přesného opaku. Tedy aby se papoušek nenakazil lidskou chřipkou.** Ptačí chřipka se až směšně zveličuje,“ uvedla Hana Pádková z papouščí chovatelské stanice Ara v Bošovicích. „Vždyť jsou jiné závažné nemoci, jako třeba chlamydióza. Ta je z ptáků na člověka přenosná, je také smrtelná, a nikdo se jí tak nevěnuje,“ dodala.

Pádková společně s jinými chovateli dokonce aféru s ptačí chřipkou přirovnává k případu nemoci šílených krav. „Je to umělý humbuk, kvůli kterému se pozabíjely tisíce zvířat. Přitom se nakazilo jen pár lidí. Je sice smutné, že někdo umřel třeba v Thajsku, ale více životů než protichřipková opatření by zachránilo třeba zavedení omezovačů rychlosti v

autech,“ usoudil opatovický chovatel pštrosů Jiří Sekvenc. Ten zatím žádná protichřipková opatření nezavedl.

Paniku kolem nákazy odmítá i veterinářka Veronika Grymová z brněnské kliniky Avetum. **Riziko přenosu nemocí z ptáků podle ní hrozí jen chovatelům.** Samotnou ptačí chřipku pak nepovažuje za žádnou novinku. „**Je to vlastně jen nový název starého známého drůbežního moru.** Slovo chřipka se používalo pro jeho méně závažné varianty, teď se jen zavedlo pro všechny formy nemoci,“ vysvětlila Grymová.

Rovnost – Deník Vyškovska, 27. 10. 2005

Česká pojišťovna (ČP) vyplatí za poslední dva případy BSE zemědělským družstvům dohromady téměř deset milionů korun. V Krásné Hoře na Příbramsku se musí utratit přibližně 350 krav a býků z vysokoužitkových chovů a prvotní odhad škody je kolem devíti milionů korun. **ZD Hroby na Písecku pojišťovna vyplatí za likvidaci 30 kusů dobytka asi 600 tisíc korun.** ZD Krásná Hora je letos druhým ve středních Čechách, v jehož chovu byla nemoc zjištěna. První případ se vyskytl v ZD Trhový Štěpánov na Benešovsku, kterému pojišťovna za utracené kusy vyplatila 5,2 milionu korun. Od začátku letošního roku bylo zjištěno ještě dalších pět případů, všichni poškození byli klienty ČP. Na pojistných plněních z těchto událostí již pojišťovna farmářům vyplatila přes 40 milionů korun.

Zemědělec, 7. 11. 2005

Přes 850 000 vyšetřených

Mnoho je poražených, méně je vyšetřených. Jako každý měsíc, uvádíme počet vyšetřených krav na BSE. K 30. 11. tento počet vzrostl na 856 159 vyšetřených kusů, přičemž nemocných bylo na toto množství od roku 2001 zjištěno celkem 23. To na množství vyšetřených skutečně není mnoho.

Letos bylo dosud na normálních porážkách poraženo 155 248 krav, nutných porážek bylo celkem 26 057 a uhynulých 29 299, přičemž zbytek tvoří zejména utracené kusy. Lze říci, že díky osvětě a kontrolám v chovech bude letos nutných porážek a úhynů o něco méně než tomu bylo v uplynulých letech.

Josef Duben, tisk. mluvčí SVS ČR, 1. 12. 2005

Do Japonska dorazily první americké dodávky hovězího za dva roky

Do Japonska dnes dorazily první dodávky hovězího masa ze Spojených států po dvou letech. Zároveň se začaly chystat první exporty japonského hovězího do USA, sdělily vládní úřady a zemědělské organizace.

Podle japonského ministerstva zdravotnictví dorazilo na mezinárodní letiště Narita 4,6 tuny amerického hovězího, které pak inspektoři podrobili pečlivé kontrole. Dovozce Marudai Food uvedl, že toto maso se ještě nedostane ke spotřebitelům, ale bude použito k internímu testování.

Japonsko zakázalo dovoz amerického hovězího v prosinci 2003, kdy se ve Spojených státech objevil první případ choroby BSE, přezdívané nemoc šílených krav. Japonsko tento měsíc umožnilo po dlouhých jednáních dovážet z USA maso ze zvířat mladších 21 měsíců.

Japonsko bylo před zákazem pro americké hovězí největším exportním trhem. **Tehdy USA ročně vyvážely do Japonska hovězí za 1,4 miliardy dolarů a bylo po Austrálii největším vývozcem masa do této země.**

Spojené státy v pondělí souhlasily s částečným zrušením čtyřletého zákazu dovozu japonského hovězího. Japonská federace zemědělských družstev dnes uvedla, že v krátké době obnoví export hovězího na americký trh. **Ten má zájem jen o speciální drahé steaky, jichž se ročně přiveze zhruba za 800.000 dolarů.**

Japonci však mají nadále obavy z amerického hovězího, přestože Japonsko registrovalo od roku 2001 celých 21 případů nemoci BSE proti dvěma případům v USA. **V průzkumu mínění agentury Kjódó vyjádřilo neochotu jíst americké hovězí 75 procent japonských respondentů.**

Agris, 17. 12. 2005

Šílené krávy a MLÉKO

Nemoc šílených krav mají na svědomí priony. Hromadí se především v nervové tkáni a v mízních uzlinách. V mozku a míše vyvolávají smrtelnou degeneraci. **Tým švýcarských vědců vedených Adrianem Aguzzim z univerzity v Curychu zjistil, že se priony mohou v těle nemocného zatoulat i na jiná místa. Pomáhá jim v tom zánět.**

Například při zánětu ledvin se priony objeví v moči. Nejnověji odhalili **priony v mléčné žláze ovcí postižených zánětem.** Zatím se nepodařilo jednoznačně prokázat, že se priony dostávají i do mléka, takže tato otázka zůstává zatím nerozřešena. „**Ale moc bych se divil, kdyby priony v mléce nebyly,**“ říká Aguzzi.

VTM Science, 9. 2. 2006

Japonsko má podezření na další případy nemoci šílených krav

Japonsko má podezření na další případy nemoci šílených krav (BSE). Na farmě v prefektuře Hokkaidó, kde se koncem ledna potvrdil 22. případ nemoci, je podezřelých 45 dalších krav. Uvedli to dnes představitelé prefektury s tím, že zásobování japonského trhu hovězím není ohroženo. **Úřady na ostrově Hokkaidó nařídily, že žádná ze 432 krav, které farma chová, nesmí podnik opustit. Podezřelé kusy se porazí a spálí. Jde o 43 dospělých zvířat a dvě telata po krávě, která uhynula v lednu.**

Tato kráva měla v krmivu masokostní moučku ještě před zářím 2001, kdy Japonsko její zkrmování zakázalo. Jde o první případ, kdy se v Japonsku prokázalo spojení mezi nemocí a tímto krmivem. Představitelé prefektury začnou zvířata testovat tento pátek. Zvířata se porazí, odebere se vzorek mozkové tkáně a zbytek těl se spálí na popel. Výsledky testů by mohly být k dispozici v pondělí.

Poté, co se v Japonsku potvrdil první případ nemoci v roce 2001, země testuje každé zvíře, které se v Japonsku porazí a jehož maso jde na trh. **Země obnovila zákaz importu hovězího z USA minulý měsíc, když se v telecích z USA objevily páteře.** Japonsko považuje obrátle za rizikové pro přenos nemoci a jejich dovoz zakázala dohoda s USA z loňského prosince, napsala agentura AP.

Agris, 9. 2. 2006

Svět už vydělaly i jiné infekce

* Tzv. nemoc šílených krav (BSE) - Šílenství s hrozivými scénami hořících krav na hranicích vypuklo v Evropě v roce 1996. **V březnu vědci poprvé diagnostikovali tzv. variantní Creutzfeldt-Jacobovu nemoc (vCJD), která je obdobou BSE u člověka a znamená degenerativní onemocnění mozku. Odborníci hrozili, že na CJD mohou zemřít milióny lidí.** Experimentální léčba prý zvládla zastavit vCJD a vědci tvrdí, že žádná katastrofa už nehrozí. Dosud si vCJD vyžádala přes 150 obětí. **V ČR se vyskytlo pouze 24 případů BSE.**

* Slintavka a kulhavka - Je to akutní, velmi nakažlivé virové onemocnění sudokopytníků, kteří trpí horečkou a na sliznici trávicího ústrojí a některých částech kůže se jim tvoří puchýřky. Infekci přenášejí zvířata i lidé. Nemoc není sice smrtelně nebezpečná pro člověka a přenosná na něj je jen vzácně, ale může mít nedozírné následky pro ekonomiku. **V únoru 2001 nemoci zachvátily Británii a donutily zemědělce utratit tisíce kusů zvířat.** V ČR se virus naposledy objevil v roce 1975.

* SARS - Nová forma zápalu plic - těžký akutní syndrom dýchacích cest - **vyděsila svět v únoru 2003**. Smrtelné virové onemocnění (úmrtnost pět až 15 procent) se objevilo v jihovýchodní Asii a šířilo se kontaktem s nakaženou osobou. SARS byl zastaven roku 2003, kdy se v Pekingu zotavilo posledních 12 osob. Celkem na SARS **zemřelo osm set lidí**, v ČR se virus neobjevil.

* Chřipkové pandemie - První zdokumentovaná pandemie je z roku 1580. Nejtragičtější se stala španělská chřipka z let 1918-20, kdy **zemřelo 20 až 25 miliónů lidí**. Asijská chřipka z roku 1957 si vyžádala **asi milión obětí**, hongkongská z let 1968-69 zabila **700 tisíc lidí**. Podle WHO nyní hrozí **pandemie ptačí chřipky, na kterou umírá polovina nakažených osob**.
Právo, 16. 2. 2006

Fantazírování o potencionálním šílení lidí se zakládá na neznalostech výživy krav

Diskusní příspěvek ke článku **“Priony udeří i po půlstoletí“** (http://lidovky.zpravy.cz/diskuse.asp?iddiskuse=A060703_100942_In_domov_fho)

Vědecko- fantastické "možnosti" o šílení krav- lidí obvykle zkoumají či "tlumočí" lékaři, biologové..., kteří se zřejmě nikdy blíže neseznámili s tím, co se „mlsným vysokoužitkovým kravám“ může a nemůže krmit. Jedním takovým konkrétním příkladem může být úryvek z textu od jednoho českého vědce- biologa, ve kterém se 28.10. 2002 říká následující (<http://www.osel.cz/index.php?clanek=125>); „Nejvíce případů (BSE) se objevovalo na mléčných farmách v jižní Anglii, tedy v oblasti, kde jsou krávy chovány na mléko. **Chudší oblasti severní Anglie a Skotska byly nemocí šílených krav postiženy podstatně menší měrou...** Nízká cena masokostní moučky přivedla do pokušení i chovatele vynikajících dojníc, aby tuto „**bílkovinnou bombu**“ nabídli svým svěřenkyňám. **Krávy začaly žrát maso a žraly je dlouhá desetiletí bez toho**, že by to někomu připadalo divné nebo že by proti tomu dokonce někdo hlasitěji protestoval.“- konec citátu.

Komentář k tomuto vědeckému názoru;

Pokud si takovýto vědecko- populární článek přečte nějaký laik, tak ho začne jímat hrůza z toho, že dokonce již celá desetiletí si pochutnával na mléčných výrobcích od krav, které snad i „plnou tlamou“ si pochutnávali na výrobcích původem z mršin... Naštěstí však tato zvířata (krávy) mají rozum, takže nic takového nejenže běžně nežerou, ale „trhají až řetězy“, pokud by se jim takovéto maso nějaký „odborník- výzkumník“ snažil jen ukazovat. Svě by si zřejmě k tomuto mohli říct příslušní praktici, kteří se měli možnost setkat s tím, kdy například byla kravám „omylem zkrmována“ krmná směs vyrobená pro výkrm kuřat, obsahující MKM. Více si lze přečíst na adrese; www.bse-expert.cz. *Lidovky; 3. 7. 2006*

Takže již v únoru 2006 byl komentář k BSE v našich médiích v podstatě ukončen, přičemž však začátkem července 2006 byli naši občané snad již s konečnou platností – o to však důrazněji postrašeni BSE- že i po půl století ještě priony na ně mohou udeřit... Proti této v daleké budoucnosti vzdálené hypotéze byl v diskusním příspěvku připomenuta nedávná minulost, ukazující na to, na jakých až „výmyslech“ o MKM byla postavena „infekční BSE hypotéza“. Zmíněný nezájem našich médií má zřejmě souvislost s publikací zveřejněnou v časopise „Journal of Pathology“, koncem března 2006 (<http://www3.interscience.wiley.com/cgi-bin/abstract/112568745/ABSTRACT>), když ve Skotsku bylo zjištěno, že „infekční priony“ (například z „obávané MKM“) se za laboratorních podmínek podmínek mohou v zařívacím aparátu přežvýkavců vstřebávat- neplatí to však v přirozených podmínkách, kdy jsou priony likvidovány trávicími šťávami.

Další rovněž velmi důležité a „BSE infekci“ zpochybňující výsledky byly publikovány v únoru 2007. Při pokusech bylo rovněž v Británii zjištěno a začátkem února 2007 zveřejněno (časopis „Neuron“), že k poškození neuronů při prionových onemocněních dochází ještě před působením „infekčních prionů“, což ukazuje na to, že se uplatňuje

„neurotoxicita“ a ne doposud hypoteticky předpokládaná „neuroinfekce“ (<http://www.neuron.org/content/article/abstract?uid=PIIS0896627307000086>). Během několika dní bylo zveřejněno i to, že mezi nervovými buňkami a imunitním systémem (B-lymfocyty, T-lymfocyty...) existuje „přímé spojení“ (viz nález „infekčních prionů“ v lymfatickém systému jako je brzlík...) - což vědci označili jako „mikroskopicky viditelný a ohromující počet spojení“ mezi nervovými a imunitními buňkami (<http://www.news-medical.net/?id=21792>). Rovněž i další zjištění publikované v měsíci únoru přispěly k objasnění „neinfekčních mechanismů“ při přeměně normálního prion proteinu na jeho „amyloidní formu“ (<http://www.sciencedaily.com/releases/2007/02/070212182836.htm>).

Těmto zprávám však již 10. ledna 2007 předcházelo „urychlené zasedání“ britských vědců v Londýně, což bylo zveřejněno ve „Guardian Unlimited“ (<http://www.guardian.co.uk/g2/story/0,,1986657,00.html>) s názvem „Should we still be worried?“. Mimo jiné tam bylo řečeno, že hlavní otázky k BSE nebyly doposud zodpovězeny a zůstávají „záhadami“ (původ BSE a vztah k výskytu vCJD u lidí), i přes to, když již „biliony“ (liber?) byly utraceny... Ba dokonce jeden z vědců prohlásil, že již nehrozí nebezpečí od krav, ale od lidí... Ještě o několik dnů dříve (6.1.2007) byl však v britském časopise „Organic Researcher“ zveřejněn poměrně obsáhlý článek týkající se „BSE ammonia-magnesium theory“ (<http://organicresearcher.wordpress.com/2007/01/06/bse-an-alternative-theory/>), poukazující na to, že k BSE došlo v souvislosti s „intenzifikací zemědělství“, takže BSE je v podstatě problémem ekologickým.
